

Ім'я користувача:
Марина Костирко

Дата перевірки:
22.06.2021 11:13:32 EEST

Дата звіту:
22.06.2021 11:59:04 EEST

ID перевірки:
1008344548

Тип перевірки:
Doc vs Internet

ID користувача:
100001493

Назва документа: **Постоев И Дипломная работа**

Кількість сторінок: 64 Кількість слів: 13496 Кількість символів: 105278 Розмір файлу: 113.17 KB ID файлу: 1008414816

24.5% Схожість

Найбільша схожість: 5.3% з Інтернет-джерелом (<https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/movoznavtvo/2012/195-183-16...>)

24.5% Джерела з Інтернету

7

Сторінка 66

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0.73% Цитат

Цитати

5

Сторінка 67

Посилання

1

Сторінка 67

8.68% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 2%)

8.68% Вилучення з Інтернету

332

Сторінка 68

Немає вилучених бібліотечних джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Гуманітарний навчально-науковий інститут

Кафедра прикладної лінгвістики

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

« ___ » _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
на тему: Укладання автоматизованого навчального словника
«поліеквівалентні терміни»

Виконав: студент / студентка

групи 4521 Постоєв І.І. _____

(підпис)

Керівник роботи:

(посада, науковий ступень вчене звання)

Філіппова Н.М. _____

(підпис)

Миколаїв – 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
1.1 Основні підходи до визначення терміну	7
1.2 Особливості функціонування професіоналізмів.....	11
1.3. Номенклатури: проблеми їх визначення.....	13
1.4. Визначення поняття: «Поліеквівалентні терміни»	15
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА УКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКА	28
2.1. Основні принципи функціонування української термінографії	28
2.2. Класифікаційні ознаки навчальних термінологічних словників.....	33
2.3. Принципи та вимоги до укладання термінологічних словників	41
2.4. Створення електронного словника: основні проблеми і прийоми	49
РОЗДІЛ 3. ОПИС НАВЧАЛЬНОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА.....	50
3.1 Технології розробки створення та управління базою даних електронного навчального термінологічного словника.....	
3.2. Створення електронного словника: основні проблеми і прийоми	
3.3. Опис основних функцій електронного навчального термінологічного словника «Поліеквівалентні терміни».....	
ВИСНОВКИ	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	99

ВСТУП

Актуальність дослідження. Актуальність даної роботи полягає насамперед у тому, що сьогодні не існує чіткого визначення поняття "термін", хоча враховуються загальноновизнані ознаки терміна як особливої лексичної одиниці: а) систематичний; б) об'єктивність; в) унікальність (або тенденція бути однозначною); г) нейтралітет; д) існування визначень; е) мелодія [9].

По-друге, відомо, що сучасний глобальний світ, його наука і техніка, характеризується активною і надзвичайно динамічною взаємодією наукових, ділових та професійних контактів.

Розвиток наук у різних галузях знань у різних країнах, як відомо, неоднаковий і нерівномірний, тому в різних мовах одні й ті ж лексичні одиниці мають різні джерела номінації: 1) статус терміна в результаті дається часто вживаним одиницям цієї мови 2) термін потрапляє в кожную мову як запозичення з іншої мови; 3) поняття формуються в мові за допомогою латинських або грецьких морфем; 4) термін набуває нового значення шляхом запозичення лексем з інших наукових галузей; 5) Терміни можуть створювати винахідники [5, с. 9].

По-третє, формування та розвиток будь-якої термінологічної системи є однією з найскладніших проблем сучасної термінології, оскільки предмет дослідження надзвичайно важливий через свої позалінгвістичні та лінгвістичні параметри: розвиток такої складної системи є процесом постійного розвитку, та розгортання "реінтеграції" всіх компонентів. Серед найважливіших функцій терміна номінативна функція завжди відрізняється, оскільки це завжди слово або словосполучення, а інформаційна функція, дозволяє виражати власну концепцію в цій галузі знань та їх інтеграція в інших галузях знань, тобто в даний час не існує самостійних, повністю автономних галузей знань, це стає особливо зрозумілим, коли вивчаються системи, які розвиваються досить динамічно і, отже, мають дуже

нестабільний характер: цілісність і диференціація такої системи формується і руйнується одночасно в процесі її розвитку.

На практиці при вивченні таких теоретичних та практичних курсів, як "Загальна термінологія", "Теорія і практика науково-технічного перекладу", "Мова спеціального призначення" (державна або іноземна), "Академічна англійська" ми, безсумнівно, стикаємося з проблемою «Поліеквівалентних термінів»: загальнонаукових або технічних лексичних одиниць, ми пов'язані з проявом полісемії. Прагнення створити словник-словник поліеквівалентних термінологічних одиниць зумовлене кількома факторами: Досі немає словників з неоднозначними технічними термінами, а потреба в такій довідковій інформації сприймається як студентами, так і викладачами. Досвід показує, що при перекладі спеціалізованої лексики студенти використовують електронні словники, які, як правило, не дають жодної диференційованої інформації про унікальність терміна чи специфіку його вживання.

Незважаючи на те, що однією з основних характеристик терміна є його унікальність, термінологічна двозначність є актуальною та суперечливою проблемою, про що свідчить велика кількість досліджень у розділі «Література», які наводять лише кілька прикладів аналізу типів неоднозначних термінологічних ознак, дослідження причин появи нових термінологічних значень тощо [1; 3; 7; 8; 10]. Безперечно, ми повинні визнати, що полісемія виникає внаслідок лінгвістичних та позалінгвістичних факторів в результаті імперативного закону розвитку мови, і оскільки, як ми вже зазначали, усі галузі науки і техніки зараз мають міжгалузеву інтеграцію, це явище природно. Лінгвістичними факторами традиційно є метафоризація, метонімізація та «утворення похідних значень від перенесення багатозначності творчої основи до похідної одиниці, а також тенденція людської думки до систематизації та узагальнення знань про номінацію термінів і явищ, постійна потреба - забезпечити гнучке спілкування» [8, с. 78]. Традиційно полісемія також поділяється на галузеву (внутрішньосистемну), міжгалузеву (міжсистемну) і навіть позасистемну.

Предметом нашого довідника є поліеквівалентні терміни, що належать до міжгалузевої полісемії, до якої ми відносимо термінологічні соматизми: наприклад, *голова, шия*.

Ми використовуємо термін "поліеквівалентні терміни", а не "полісемічні терміни", оскільки в цій групі проблемних, що стосуються перекладу, загальнонаукових та загальнотехнічних слів, так званої "широкої" семантики, діапазон перекладацьких еквівалентів для передача їх значень в українській мові часом досить великий: наприклад, *критичне - важливе (фактор, умова); фундаментальні (розміри, небезпека); суттєві ВІДМІННОСТІ*); критично важливі для позначення математично-фізичних величин (*температури, тиску, кута, маси, точки*), але такі варіанти перекладу "*вирішальні, в першу чергу, відповідальні*" також можливі.

Поліеквівалентні терміни було дібрано з різних джерел: енциклопедії, англійські технічні словники, спеціальні часописи, різноманітні онлайн-джерела.

Словник не передбачає аналізування культурологічних особливостей мови різних галузей знань, принаймні, на цьому етапі його укладання.

Предметом дослідження є поліеквівалентні терміни.

Об'єкт дослідження – автоматизовані термінологічні словники.

Мета навчального словника поліеквівалентних полягає у тому, щоб на конкретних прикладах із джерел технічних знань показати як функціонують українськомовні поліеквівалентні терміни англійською мовою. Посібник призначено для студентів-філологів, а також для студентів технічних спеціальностей (аспірантів, магістрантів, бакалаврів).

Завдання дипломної роботи наступні:

1. Проаналізувати основні підходи до визначення різних типів спеціальних лексичних одиниць.
2. Визначити поняття «навчальний словник».
3. Визначити поняття «поліеквівалентні терміни».
4. Укласти електронний термінологічний навчальний словник частотних поліеквівалентних термінів.

Матеріалом дослідження слугували 100 поліеквівалентних термінів.

Структура роботи – дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел і літератури.

Теоретичне значення дослідження - це визначення поняття «поліеквівалентні терміни» і підходів до укладання електронного термінологічного навчального словника.

Практичне значення

створення і використання електронного термінологічного навчального словника «поліеквівалентних термінів».

Результати дослідження були представлені у статтях: – “Polyequivalent”

Terms: the Electronic Reference Dictionary. VIII All Ukrainian Scientific and Practical Conference: “Current Trends in Young Scientists’ Research”. 22 квітня 2021. м. Житомир.

“Polyequivalent” Terms: the Electronic Reference Dictionary. XVII

Всеукраїнська Науково-методична Конференція Студентів і Молодих

Науковців. “Прикладна лінгвістика – 2021 проблеми та рішення”. 13 травня 2021. м. Миколаїв.

РОЗДІЛ 1. ТЕРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Основні підходи до визначення терміну

Проблеми класифікації лексичного складу мови завжди посідала значне місце у лінгвістичних дослідженнях. Це пояснюється й роллю слова в системі мовних загальних, різноманітності у складі зв'язків слова з іншими мовними одиницями, та різноманітністю внутрішньо- та зовнішніх мовних характеристик слова. Поліфункціональність лексичних одиниць, незначність переходів від одного лексичного класу до іншого, з одного боку, і глибокий зв'язок класифікації слова з найважливішими завданнями теорії мови, з іншого боку, зумовлюють існування "вікових питань" класифікації словникового складу мови: такі проблеми частин мови, стилістичної диференціації слів і т. ін. [1, с. 76].

Значний інтерес лінгвістів складається та проблема класифікації спеціальної лексики, теоретичний опис основних її класів і підкласів, вивчення їх подібностей та відмінностей (Г. Й. Винокур, С. В. Гриньов, З. І. Комарова, В. М. Лейчик, О. О. Реформатський, А. Д. Хаютін, С. Д. Шелов, М. М. Шанський, М. Д. Степанова, І. І. ... Ерніва, в. І. П. Ерніва, Во. І. П. Ворніва, Во. І. П. Ворніва, Во. І. П. Жирмунський, О. В. Калінін, Н. І. Фоміна, В. М. Сергєєв, Н. М. Медведєва, О. М. Трубачов та ін.).

Згідно зі словником-довідником лінгвістичних термінів, "спеціальна лексика - це слова чи слова сполуки, які називають предмети й поняття, що належать до різних служб трудової діяльності людини і не є загальноживаними" [2, с. 522]. Іншими словами, спеціальна лексика - це слова чи словосполуки, які позначають наукові поняття і є стійкими, що створюють елементи у системі спеціального знання, визначаючи в ній певні класифікаційні місця.

Загалом спеціальна лексика мови науки виділяється такими важливими особливостями: 1) вторинне використання лексичних одиниць, що розвивається на основі їх первинного загального застосування; 2) спеціальним утворенням штучних значень; 3) обмеження сфери використання; 4) неможливість прямого перекладу на інші мови; 5) неможливість збільшення довільних замінок окремих елементів без узгодження з традиційною галуззю; 6) своєрідним ставленням до таких мовних явищ, як полісемія, антонімія.

Співвіднесеність у сфері наукової мови зі спеціальним (науковим, технічним, виробничим) знанням, відображається в номінативних одиницях трьох класів: терміни, професіоналізми. Слід зазначити, що обсяг і межі класів спеціальної лексики, які виділяються, не є жорсткими. Переходи ж мовних одиниць з одного класу до іншого малопомітні.

Розгляньмо її основні класи.

1. Терміни – це цілком офіційні, прийняті й узаконені у пізнавальній галузі науки позначення: *квінта*, *пентатоніка*, *бемоль*, *арпеджіо*, *табулатури*, *та ін.* Специфікація термінів зумовленої сфери функціонування термінологічних одиниць, визначається тим, що терміни є номінативними одиницями мови науки та техніки, а не одиницями природної мови загалом. Саме в науковій галузі мови терміни виконують свої основні функції: номінативна - назви класу; сигніфікативна - пізнання загального поняття, яке належить до системи спеціальних понять; комунікативна - передавання в часі та просторі спеціального знання та ін. [6, с. 38-39].

Основні ознаки, які можна використовувати в процесі виділення термінів у складі спеціальної лексики, є такі: 1) спеціальність використання (кожний термін належить до спеціальної галузі знань); 2) функція назви поняття; 3) дефініованість (надання наукової дефініції); 4) точність значення (яка встановлюється дефініцією); 5) контекстуальна стійкість (значення терміна є зрозумілим без контексту і мало залежить від контексту); 6)

стилістична нейтральність; 7) езотеричність (точне значення терміна відоме лише спеціалістам); 8) конвенційність (цілеспрямований характер з'являється); 9) номінативний характер (термін - це іменник або словосполучення на основі іменника); 10) відтворюваність в мовленні [7, с. 85, 86].

В останні десятиріччя в термінознавстві утвердились такі позначення основних підкласів термінів: прототерміни, передтерміни, терміноїди, псевдотерміни. Цю класифікацію термінів запропоновано у працях А. Д. Хаютіна [8], В. М. Лейчика [6], С. В. Гриньова [9].

Прототерміни – це спеціальні лексеми, які були створені та використовувались до появи науки, тому вони називають не поняття (що виникають з появою науки), а радше спеціальні ідеї. Прототерміни збереглися в ремісничій та побутовій лексиці, що дійшла до нас, бо з того часу багато спеціальних ідей стали звичним явищем. З плином часу, з появою наукових дисциплін, спеціальні технічні уявлення про різні види діяльності теоретично осмислюються та передаються в наукові концептуальні системи, деякі прототерміни, які міцно закріплені в технічній мові, включаються до наукової термінології, а решта існує або у формі лексичних одиниць предметних галузей, у яких відсутня науково-теоретична основа, або функціонують у формі так званих популярних термінологій, які використовуються паралельно науковим термінам, але без посилання на система термінів. Багато базових термінів старої термінології колись були прототермами і зберегли деякі свої характеристики - використання випадкових, поверхневих характеристик або відсутність (втрати) мотивації [7, с. 87].

Попередні терміни – це спеціальні лексеми, які використовуються для найменування новоутворених термінів, однак ще не відповідають основним вимогам до термінів.

Попередні терміни використовуються як терміни для визначення нових понять, для яких неможливо відразу вибрати відповідні терміни. Передчасні терміни відрізняються від термінів тимчасовим характером, нестабільністю

форм, недотриманням вимог до стислості та загальності та часто відсутністю нейтралітету. Прострочені терміни в основному замінюються термінами. Іноді заміна префікса лексичною одиницею, яка краще відповідає термінологічним вимогам, затримується, і префікс закріплюється спеціальною лексикою, стає стійким і стає квазітерміном.

Терміноїди - це спеціальні слова, що стосуються так званих понять природи, тобто тих, які ще недостатньо сформовані, розуміються неоднозначно і не мають чітких меж та визначень. Отже, терміноїди не мають таких термінологічних властивостей, як точне значення, контекстуальна незалежність та усталений характер, хоча їх і називають поняттями.

Псевдотерми - це спеціальні лексеми, що визначають гіпотетичні, помилкові поняття, що не відповідають дійсності.

1.2. Особливості функціонування професіоналізмів.

Професіоналізми - це напів-офіційні, стилістично позначені одиниці мови (слова чи фрази), які використовуються в технічному жаргоні вузьким колом фахівців для позначення відомого терміна, наприклад: *інструменталка* - виготовлення інструментів, *халат* - робочий одяг, *циган голка* - велика голка, *праска* - прасувальна дошка, *швачка* - швейний цех, *бобіна* - шпульний футляр.

Оскільки професіоналізми використовуються для позначення певних термінів лише в галузі занять, ремесла, ремесла, вони не завжди відповідають нормам літературної мови. Професіоналізми є неофіційними синонімами термінів, вони досить різноманітні за своїми семантичними характеристиками, вони виникають стихійно на власній мовній основі. Технічні терміни зазвичай створюються свідомо, часто використовуються іноземні слова та словотвірні засоби.

Українські дослідники постійно дотримуються думки, що терміни слід відокремлювати від професіоналізму. А. С. Д'яков [13], Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько зазначають: "Доцільно розрізняти професіоналізми та терміни, які разом складають термінологію спеціальної підмови" [5, с. 14]. Усі вчені підкреслюють, що терміни та професії мають спільні та відмінні риси. Спільним є те, що ці дві мовні одиниці використовуються у професійній сфері людської діяльності. Однак є багато інших відмінностей, завдяки яким варто говорити про розмежування цих шарів спеціалізованої лексики. Т. В. Михайлов, який проаналізував праці українських учених, дав досить повний перелік відмінностей між цими мовними одиницями: 1) "професіоналізм" – неофіційні, місцеві скорочені та спрощені назви, що дублюють терміни, вони є вторинними при формуванні термінів, які не можуть бути вужче більше місцевий персонаж; 2) терміни - це стандартизовані лексичні одиниці. 3) терміни використовуються в усному та письмовому спілкуванні фахівцями певної галузі, професіоналізми використовуються в повсякденній мові; 4) конотації (експресивне забарвлення) властиві професіоналізмам; термін не повинен мати емоційно виразного забарвлення; 5) терміни використовуються у всіх сферах наукової та комерційної діяльності людини, професіоналізми найчастіше зустрічаються в певних професіях та ремеслах, (наприклад, технічною мовою філософії немає професіоналізмів); 6) Терміни можуть формуватися за допомогою національної та іноземних мов, професіоналізми - на основі національної мови (в деяких одиницях є лише іншомовні елементи); 7) системність - найважливіша риса термінології, системні зв'язки між професіоналізмами слабші.

Тобто, професіоналізми та терміни розрізняються за такими характеристиками: професіоналізми мають більший діапазон функцій (вони можуть бути відомі людям, які не беруть безпосередньої участі у певному виробництві); терміни мають велику спеціалізацію щодо засобів словотворення на відміну від професіоналізму; терміни мають вищий ступінь нормативності та кодифікації.

На відміну від термінів, професіоналізми не мають чіткого наукового визначення та не утворюють цілісної системи. Якщо терміни - це переважно абстрактні поняття, то професіоналізми специфічні, оскільки вони детально розрізняють ті об'єкти, дії, властивості, які безпосередньо пов'язані зі сферою діяльності професії. У більшості випадків професіоналізм використовується в усній неформальній промові людей певної професії. Вони виконують важливу номінативно-комунікативну функцію, називають деталь продукту, частину технологічного процесу або певну концепцію і, таким чином, сприяють кращому взаєморозумінню.

Частина професіоналізмів вкладається в терміни, переживаючи структурні зміни; деякі з них, не стаючи поняттями, все ще використовуються з певними застереженнями в науковій мові (здебільшого їх відрізняють лапки, тоді як терміни зазвичай використовуються без лапок).

Дослідники дотримуються думки, що терміни потрібно відмежовувати від професіоналізмів через ненормативність останніх, а у словниках варто подавати такі розмовні назви професійних понять, які потенційно можуть стати термінологічними одиницями.

Переважною сферою термінів є письмова мова, а професіоналізми в основному використовуються в усній, розмовній мові. Терміни можуть бути відомі людям, які не належать до визначеної професійної галузі.

Професіоналізми виникають в умовах професійного спілкування як вторинні форми вираження і функціонують найчастіше як професійно-розмовні дублікати офіційних термінів []. У професіоналізмі певної галузі системні взаємозв'язки виражені менше, ніж у термінах [11, с. 18]. Професіоналізм характеризується прагненням до виразності, якості зображення, виразності на відміну від конованих термінів [10, с. 21]. У професіоналізмах менша спеціалізація засобів словотворення порівняно з термінами.

У професіоналізмах чітко простежується тенденція до зменшення конкретних виразів, які дуже часто вживаються у професійній мові; У мовленні

музикантів є, наприклад, такі скорочення: *басист* (музикант, який грає на бас-гітарі), *драмер* (музикант, який грає на ударних інструментах) тощо. Професіоналізми належать до периферії відповідної термінологічної системи, тоді як терміни належать до її центру.

Отже, дослідження дозволяє зробити таке узагальнення: спеціальний вокабуляр містить номінативні одиниці принаймні трьох класів: терміни, професіоналізми та номенклатурні назви, що мають як подібні, так і характерні ознаки. Дослідження дозволило визначити деякі критерії, які хоч і не мають великого діагностичного значення, проте дозволяють розрізняти та диференціювати ці класи.

1.3. Номенклатури: проблеми їх визначення

Номенклатурні назви - це символічні, умовні назви словесних або цифрових структур, які спеціально створюються на основі імен денотативних типів, наприклад: музика. *Звукоснімач EMG 81*, *Звукоснімач Humbucker LP-Alnico 5*, **ТОЩО**. Слід підкреслити, що термін “номенклатура” обговорюється знову і знову в термінологічних працях протягом багатьох десятиліть. Однак лінгвістична теорія ще не виробила єдиного погляду на природу та положення цих номінативних одиниць у підсистемі спеціалізованої лексики.

Іноді розрізняють термінологію та номенклатуру, виходячи з того, що номенклатурних слів незліченна кількість і позначає об'єкти науки, але вони не співвідносяться безпосередньо з поняттями науки, а терміни обчислюють. Та застосовують для кожної науки. Пов'язані з науковими термінами, оскільки і вони словесно відображають систему наукових термінів. [13, с. 49]. Значення слів номенклатури є більш конкретним і точним, ніж значення термінів, номенклатура слів може позначати окремі об'єкти і, отже, бути власними назвами. О.С. Ахманова, у свою чергу, пропонує таке визначення номенклатури в "Словнику лінгвістичних термінів": "Номенклатура - серія спеціальних назв термінів, що використовуються в цій науковій галузі; назви типових об'єктів цієї науки (на відміну від термінології, яка використовує позначення абстрактних понять і категорій)" [1, с. 270].

О. І. Мойсеев вважає, що розмежування понять термін – номенклатурне слово насправді зумовлене розмежуванням «поняттєвої» і «предметної» термінології, тобто позначеннями, у яких чіткіше відображається власне поняттєва орієнтація (тобто терміни), або предметна орієнтація (тобто номенклатурні одиниці) [15, с. 133].

Цю думку поділяють і розвивають Б. М. Головін і Р. Ю. Кобрин. Вони розмежовують уже три типи номінативних одиниць: номенклатурні слова. М. Головіна та Р. Ю. Кобрин, номенклатурні одиниці можна розглядати у складі термінології як особливі типи термінів, які співвідносяться з одиничними поняттями й актуалізують предметні зв'язки [17, с. 19].

Згідно з концепцією, яку розробив у термінознавстві В. М. Лейчик, номенклатура є проміжною ланкою між термінами і власними назвами. За його твердженням, терміни у плані змісту полярно протилежні власним назвам. На одному полюсі великого класу номінативних одиниць мови – класи предметів, загальні поняття про них і відповідно терміни; на іншому – унікальні предмети, одиничні поняття про них і відповідно власні назви. У плані вираження терміни й власні назви також мають значні розбіжності. Терміни в основному є позначенням класу об'єктів на основі розкритих

загальних та основних їхніх символів. Власні назви - це позначення унікальних об'єктів через виявлені незначні, другорядні зовнішні ознаки. Третя відмінність між термінами та власними іменами полягає в тому, що терміни поєднуються, утворюючи складну та розгалужену систему з ієрархічними зв'язками, а власні імена об'єднуються в серії, можуть переростати в систему, але дуже легко. Терміни та термінологічні системи, з одного боку, власні назви та їх кількості - з іншого боку, що характеризуються специфічними особливостями плану змісту та висловлювання, знаходяться на різних полюсах величезного класу номінативних мовних одиниць [17, с. 17–19].

На думку В. М. Лейчика, номенклатура може включати списки найменувань, товарів кожної компанії, товарів кожного бізнесу, сортів тощо. На відміну від власних назв, символи-номенклатури не стосуються окремих термінів, а є, як і терміни, символами загальних термінів, але не будь-яких, а досить конкретних. Особливістю понять, що слугують планом вираження номенклатурних одиниць, є те, що вони (ці поняття) обов'язково входять до ряду однорідних понять, що відрізняються незначними, другорядними, зовнішніми ознаками. Як підкреслює В. М. Лейчик, існування єдиного номенклатурного знака неможливе, оскільки номенклатурна одиниця є членом системи - номенклатури [17, с. 20].

Згідно з концепцією В. М. Лейчика, номенклатуру можна охарактеризувати як систему позначень класів об'єктів, що належать до однорідного ряду, на основі навмисно вибраних незначущих зовнішніх ознак цих об'єктів. План змісту номенклатурних одиниць та термінів - це загальні терміни, а план вираження та власних назв - незначні часткові ознаки. Тому можна стверджувати, що номенклатура є проміжною ланкою в ряді номінативних одиниць - між термінами та власними назвами.

Отже, основні характеристики номенклатурних знаків такі:

1) Вона є частиною системи, яка є однією з найпростіших і являє собою перелік однорідних понять, які знаходяться на одному рівні абстракції та

відображають класи однорідних об'єктів [17, с. 21]; 2) вони є нижньою частиною технічного словника в тому сенсі, що їх розуміння неможливе без співвідношення з іншими термінологічними одиницями; 3) вони мають підвищену денотативність та умовність, оскільки є результатом штучної номінації, призначеної для назви певної людської діяльності.

4) номенклатурні назви характеризуються семантичною деривацією і є вторинними; 5) номенклатурні назви з'являються на периферії відповідної термінології, на відміну від термінів, що належать до їх центру.

Слід додати, що номенклатура кожної галузі знань та діяльності формується за допомогою власних специфічних прийомів і значною мірою визначається позалінгвістичними причинами.

Організація технічної лексики має велике значення для підготовки науково-технічних кадрів, видання наукової, виробничої та довідкової літератури, взаєморозуміння фахівців, що постійно заважає спеціалізації наук тощо.

Таким чином робимо висновок що проблема розмежування професійної лексики та термінології залишається досить складною. Одні лінгвісти ставлять знак рівняння між ними, інші їх чітко диференціюють. М.М. Шанський стверджував [Шанський 1972 с. 124]. що "професіоналізми" є спеціальними поняттями. Вони означають: спеціальні знаряддя праці, виробничі процеси тому більшість і називає їх термінами. Це можна зрозуміти якщо враховувати факт того що спільними рисами для термінів та професійної лексики є спеціалізація.

Терміни мають більш впорядкований та нормалізований характер, у той час як професіоналізми є напівофіційними лексемами, які вживаються вузьким колом фахівців і переважно в розмовній мові.

Однак, незважаючи на ці істотні відмінності, між цими двома сферами лексики існує безперервний взаємообмін, і професіоналізм може існувати також і як синонім терміна.

1.4. Визначення поняття: Поліеквівалентні терміни

Поліеквівалентні терміни – це лексичні одиниці які мають декілька еквівалентних дефініцій у іншій мові. Поліеквівалентність лексики значно ускладнює процес перекладу. Часто не знаючи англійського терміна прийнятого в одній спеціалізації перекладач використовує термін з іншої спеціалізації, відомий йому як еквівалент українського чи російського терміна. Наприклад: до російського терміну “ячейка” можна співвіднести англійські *cell; cubicle; compartment; mesh; stage; location*.

Чи перекладемо на англійську мову наступне речення “Для надійності праці обчислюваної машини ми вводим в її склад декілька дублюючих агрегатів”. У цьому реченні є 3 поліеквівалентних терміна, це слова: “надійність”; “вводити” і “агрегат”. Слово **надійність** має наступні еквіваленти: *safety; failsafety; security; reliability; validity; positive action; dependability; serviceability; ruggedization; long-life*.

Висновки до I розділу

Отже, професійна сфера спілкування фахівців обслуговується лексикою, яку вчені традиційно називають особливою. У термінології однією з найважливіших проблем є відмежування терміна від суміжних категорій спеціальної лексики, які згруповані в словниковий шар, оскільки він відрізняється від звичайних слів спеціалізацією значення, обсягом та

спеціальний словниковий запас наукової мови характеризується такими важливими ознаками: 1) вторинне вживання лексичних одиниць, значення яких розвивається з їх початкового загального вживання; 2) спеціальне формування штучних символів; 3) обмежена сфера використання;

4) неможливість прямого перекладу на інші мови; 5) неможливість довільної заміни окремих елементів без узгодження з традицією філії; 6) своєрідне ставлення до таких мовних явищ, як полісемія, антонімія; 7) посилений денотативний зв'язок [10, с. 42].

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА УКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВНИКА

2.1. Основні принципи функціонування української лексикографії

Створення та використання словників - одна з найдавніших видів діяльності людини, пов'язана зі словом. Відповідно до пам'яток культури стародавнього Шумеру (близько XXV століття до нашої ери), вже тоді люди склали перші списки слів, які намагалися пояснити значення темних слів. Сьогодні вчені наголошують на важливості термінологічних словників, оскільки без них неможливо розвивати різні галузі знань чи сучасне міжнародне спілкування в різних галузях.

Рівні компіляції словників, пошук еквівалентів термінів нових термінологічних систем опубліковані у статтях "Сучасні методи добору термінів та складання перекладних словників нових термінологічних систем" та "Рівні компіляції" Мінімальні терміни дистанційного навчання англійською-українською словник »у Віснику, імені І. Франка та Київського національного лінгвістичного університету [71, с.90-93; 72, с.138-144].

Для кращого розуміння української термінографії ми розглянули та вивчили список словників. Словник української мови в одинадцяти томах - перший тлумачний словник в історії української лексикографії. Його створила команда лексикографів з Інституту мовознавства ім. О. О. Була потрібна Академія наук СРСР на основі величезного лексичного матеріалу, відібраного з різноманітних літературних, фольклорно-етнографічних та інших джерел у широких хронологічних рамках - з кінця 18 століття. і до сьогодні.

Ця робота врахувала всі цінні лексичні багатства української мови, зібрані та опрацьовані в попередніх лексикографічних працях періоду до та

після жовтня, зокрема, у рукописному Словнику української мови П. Білецького-Носенка, Малоросійсько-німецький словник, С. Желехівський), Словник української мови, під редакцією Б. Грінченка (К., 1907-1909), Російсько-український словник (Москва, 1948), Українсько-російський словник у шести томах (К., 1953-1963), словник Мова Шевченка (К., 1964), і, що важливо, у ряді термінологічних словників тощо.

Як і будь-яка наукова лексикографічна праця, вона відображає рівень та розвиток словникового запасу сучасної української мови.

Словник містить важливе доповнення до лексико-фразеологічного фонду української мови, особливо в галузі науки, журналістики, законодавства та ділової мови. Відображаючи сучасний стан словникового запасу української літературної мови, автори словника справедливо представляють передусім загальноповсякденну лексику та фразеологію. Однак він також, наскільки це можливо, представляє ту частину української лексики, яка потрапила до пасивного фонду, але колись широко використовувалась і засвідчувалась як усними традиціями, так і видатними майстрами слова. Через особливості словник охоплює також багато розповсюджених діалектизмів, застарілих слів, елементів жаргонної лексики тощо. Однак це не порушує нормативного напрямку словника, оскільки всі ненормативні слова мають відповідні пояснення та необхідні позначення які мають своє місце в практиці публічної мови знака.

Словник української мови залишається тлумачно-нормативним словником, що охоплює велике та різноманітне походження, функціонування та стилістичне використання лексичного та фразеологічного матеріалу. Автори досягли цього шляхом вибору словникового запасу для його реєстру; "Презентація" усталених граматичних форм та наголосів реєстрових слів за нормами сучасного правопису; опис стилістичних особливостей слів та визначення сфери їх використання; опису значень (і відтінків значень), які мають слова в літературній мові: Ілюстрацій, що дають яскраві приклади правильного вживання слів та підтверджують їх стилістичні характеристики.

Видання одинадцятого тому завершило багаторічну роботу колективу лексикографів над словником української мови - першим великим загальноукраїнським спільним словником з пояснювальним типом в історії ведення господарства. У ній, як і у всіх інших томах, лексико-фразеологічна структура сучасної мови українського народу представлена в повному обсязі у всіх її стилістичних та родових різновидах. Словник чітко відображає загальний прогресивний розвиток мови, швидкі процеси збагачення та оновлення української лексики в середині 20 століття.

Багатство лексики та фразеології сучасної української мови, зібраної та систематизованої в ній, разом із задоволенням гострих практичних потреб громадськості з точки зору різних видів, ще більше покращить культуру української мови, ще більш всебічну лексико-граматичну, нормалізація орфографії та наголосу.

Універсальний та авторитетний фактичний матеріал словника української мови є надійною основою для нових лінгвістичних досліджень, створення термінології та спеціалізованих словників різних напрямків, що здійснюються на всіх мовних рівнях. Її одинадцять томів містять понад 134 тисячі зареєстрованих слів.

Тому ми вважаємо за необхідне детальніше зупинитися на основних принципах цієї роботи.

Реєстр містить:

1) Активна лексику всіх граматичних категорій української літературної мови, яка з кінця 18-го стала найбільш вживаною пасивною лексикою літературної мови, що знайшло відображення у творах української літератури того ж періоду.

2) Терміни та номенклатурні слова, які широко використовуються в письмовій та усній мовах, з'являються у популярних виданнях, у загальній (непрофесійній) пресі, у підручниках з відповідних предметів середньої освіти тощо. (*Автоген, аташе, грант, вступ, натюрморт, увертюра*).

3) Загальні та автентифіковані імена осіб з назвою міста або місця проживання (*кияни, Запоріжжя*).

4) **Слова**, що використовуються для позначення характерних предметів і явищ, пов'язаних із особливостями життя людей.

5) Слова, що використовуються для позначення термінів, пов'язаних з подіями світової історії (*васал, жирондист, патрицій, плебей*).

6) Широко вживані складні слова, абрєвіатури літер, складні лексичні одиниці;

є) Більш звичні слова з релігійної галузі (*диякон, євангеліє, патріарх, Різдво*).

Реєстр не містить:

1) Вузько-спеціальних термінів, які не зафіксували літературну мову, хоча вони трапляються в деяких художніх творах або в газетних та журнальних статтях (не професійних).

2) Власних імен та прізвищ людей (*Андрій, Петрус*), крім загальних імен (*Донжуан, Іуда*) та власних імен у міфології різних народів (*Аполлон, Венера, Зевс, Ісіда*);

3) Назви країн або держав (*Україна, Польща, Чехословаччина*) та географічних об'єктів - міста, моря, річки, гори, острови, зірки, планети тощо, за винятком тих, які можуть породжувати вирази.

4) Прикметників, утворених від назв міст, морів, річок, гір, островів, наприклад: Київ, Москва, Варшава;

5) Діалектних (регіональних) слів, які не вживаються широко в літературній мові, особливо варіантів загальнолітературних слів із місцевими фонетичними відмінностями.

6) Слів індивідуального творіння, що зустрічаються у творах окремих письменників, але не є загальнодоступними.

7) Складних прикметників, що пишуться дефісом.

Слова вводяться до реєстру словників в алфавітному порядку. Усі слова, крім односкладних, подаються з наголосами - один або два. Наголос

також проявляється у формах слів схилення. Фонетичні варіанти реєстрових слів, що використовуються паралельно, представлені в статті в алфавітному порядку. Варіанти конструкцій показані окремо. Окремі значення слова відокремлюються один від одного арабськими цифрами, а відтінки значення - косими рисками. Омонімічні слова представлені в окремих статтях, позначених арабськими цифрами поруч із словом.

Відмінні слова вносяться до реєстру словників у їхній граматичній початковій формі: іменники, числівники та займенники неприкметникової форми - в називній однині, іменники лише у множині - у називній множині; Прикметники та дієслова, порядкові числівники та займенники форми прикметника - в однині чоловічого роду; Дієслова - в інфінітиві.

Для відмінювачів іменників, чисел та займенників неприкметникової форми подається форма родового відмінка однини (скорочена чи повна).

Інтерпретації слів у словнику подані стисло та чітко, показуючи значення слова та його відтінки.

Переносне значення слова, яке знаходиться поруч із прямим, подається в тлумаченні під окремим номером, позначеним дефісом, або ідентифікується як тон значення, наприклад: VETERAN, та, h.

Кваліфікований, досвідчений воїн, який брав участь у багатьох битвах. 2. переданий. Людина, яка багато років працювала успішно та плідно, працювала у кожній галузі, діяла, чимось діяла.

Якщо слово має кілька значень, значення, яке найчастіше використовується в мовній практиці, наводиться спочатку. Термінологічне (спеціальне) значення надається лише тоді, коли спільною мовою є передача або розширення термінологічного значення.

Інтерпретація реєстрового слова повинна бути забезпечена його синонімом, якщо це можливо, якщо воно є семантично еквівалентним та загальноживаним словом. У деяких випадках при тлумаченні реєстрового слова його антонім подається як додатковий елемент.

Словник містить фразеологізми, пов'язані із зареєстрованими словами. Якщо ваш іменник, його семантичний центр чітко вказані у фразеологічному розвороті, розворот вказується на цьому слові. Якщо в певному фразеологічному звороті неможливо визначити центральне, семантично важливе слово, така інверсія вказується у словнику за принципом граматичного провідного слова або після першого повного слова інверсії. Фразеологічні розвороти зазвичай не мають прямого значення, а, скоріше, переносного значення, тобто вони позначають перен. не застосовується (передаваність їх значення розкривається інтерпретацією). Фразеологія найхарактерніша для розмовного стилю, тому, коли ви цитуєте її у словнику, позначайте розмір. не використовується.

Для підтвердження існування слова в мові, більш наочного та повного розкриття його значення, синтаксичних зв'язків, використання в певній словесній обстановці та прикладів його використання в літературній мові, проілюстрованих певним стилістичним забарвленням слів у реєстр є прикладами. Приклади багатозначних реєстрових слів, якщо це можливо, виділяються для кожного значення окремою цифрою. Також проілюстровано відтінки значень слів. Приклади загальноживаних слів наводяться в літературі до жовтня (кінець 18 - початок 20 століття) та після жовтня. За кількома винятками, цитати подаються у хронологічному порядку.

Словник містить перелік скорочень літературних джерел словника політичної літератури, художньо перекладеного народного мистецтва та колекцій літературного походження, наукової та науково-популярної літератури, літературознавства тощо.

Словник знайомить із фахівцями та вченими, які працювали над ним, складала, допрацьовували та видавали його. Також є адреса, куди ви можете надсилати коментарі та пропозиції.

Такий словник може бути використаний для упорядкування української термінології та, виходячи з цього, для створення нових термінологічних словникових словотворень у будь-якій науковій галузі знань [32].

2.2. Класифікаційні ознаки термінологічних словників

Науково-технічний прогрес якісно змінює економічне життя людини, і це в першу чергу сприяє подальшому розвитку нового способу мислення, появи інновацій в рамках концептуальної системи технологій. Складні складні зміни в термінологічній основі відбуваються на всіх рівнях мови - фонетичному, лексичному, морфологічному, синтаксичному, стилістичному, що вимагає:

1) вдосконалення усного письмового та усного спілкування, яке повинно базуватися на відповідній термінології;

2) ретельне вивчення функціональних закономірностей термінологічної системи технологій у сучасному економічному та мовному середовищі (Зацний, Пахомова, 2001).

У зв'язку з цим перед лексикографією виникають нові виклики та проблеми, мета яких, як обговорювали М. Карр, Л. Згуста, М.А. Метьюз, Д. Уорт, П.Н. енисов, В.В. Дубічинський та інші з часом ускладнюються.

Термінологічний словник – один із різновидів лінгвістичних словників, у якому подано термінологію галузі (або кількох галузей) знань. Теорією і практикою укладання словників займається термінологічна лексикографія [28, с. 146-147].

Розроблення загальної класифікації документів є одним із провідних напрямків документознавства, класифікація термінологічних словників розглядається в колі проблематики термінографії.

Класифікація словників – практичний систематизований опис словників та їхніх жанрів, що склалися історично в тій чи іншій національній лексикографічній традиції. Класифікація є ефективним способом систематизації знань, а також презентації особливостей, важливих ознак та характеристик досліджуваного об'єкта. Розв'язання проблеми класифікації

словників сприятиме виробленню єдиної методології укладання (темагичний обсяг, реєстр, форма, призначення, функції словника) для кожного виду і типу СЛОВНИКІВ.

Для проведення класифікування словників необхідно дотримуватися таких вимог: непересічності ділень (таке саме ділення треба виконувати за однаковою ознакою); співрозмірності ділень (ділення має бути вичерпним, повним; ділення не має бути ні недостатнім, ні надлишковим); взаємного вилучення ділень (члени ділення одного ряду мають взаємно вилучати один одного); неперервності ділень (члени ділення мають чітко відтворювати структуру понять, бути найближчими до поняття, не перестрибуючи з одного підкласу в інший).

Термінологічні словники розглядають згідно з їхніми видовими й типологічними особливостями. Такий аспект аналізу наукових термінологічних словників створює передумови для розроблення методології та конкретних способів укладання спеціальних словників-мінімумів, вироблення науково обґрунтованих принципів відбору лексики, а також єдиних засад організації, подання (тлумачення, перекладу, опису) лексичних одиниць для створення оптимальних умов користування ними [1, с. 5-8].

Сутність видової й типологічної класифікації лексикографічних праць полягає у диференціації об'єктів вивчення за певними визначальними ознаками. Видову й типологічну класифікаційні схеми створюють на основі різних логічних процесів. Якщо в основу видової класифікації покладено диференціацію ознак, то в основу типологізації – їхню інтеграцію. Класифікацію словників проводять за різними ознаками, які визначають певний аспект аналізу документів.

Кожен аспект аналізу – фасет класифікації – об'єднує певну сукупність видів документів, які мають певні ознаки. В основі кожної класифікаційної схеми лежить одна диференційна ознака: співвідношення лівої і правої частин словника; спосіб розміщення, склад та характер відбору реєстрового словникового ряду; об'єкт відображення; відображення історичних процесів;

мета і призначення словника. Класифікація термінологічних словників пов'язана з їхніми структурними особливостями та функціями.

Видова класифікація термінологічних словників передбачає суворий поділ документів за законами логіки: єдність ознак, співвимірність членів ділення, їхнє взаємовилучення, неперервність ділення. Перший із них – найважливіший і вимагає, щоб весь обсяг поняття словник було розділено за однією з ознак. Оскільки в документа таких ознак багато, то обсяг поняття треба ділити за кожним із них. Видова класифікація – це диференціація словників за однією найсуттєвішою ознакою. Цю сукупність словників групують у вид. В основу видової класифікації словників покладено три блоки ознак відповідно до різних характеристик: інформаційного та матеріального складників документа, умов існування документа в зовнішньому середовищі. Кожен із блоків є критерієм для побудови класифікаційного ряду за пріоритетними ознаками. Ці ряди утворюють багаторівневу структуру класифікаційної схеми термінологічних словників.

Типологізація пов'язана з групуванням словників на основі їх відповідності певній узагальненій моделі – типу, тобто найсуттєвішим рисам, властивим певній групі документів. Під типологією словників науковці Денисовим, розуміємо наукову класифікацію, яка ґрунтується на понятті ідеалізованого словника як інваріанта, як типу з урахуванням його основних координат: лінгвістичної, психологічної, семіотичної і соціологічної [31, с. 305-306]. Типологія словників – належність документа до певного типу за сукупністю ознак. Найсуттєвіші типоутворювальні ознаки для класифікації словників визначають за їхнім цільовим і читацьким призначенням. У системі типологічної класифікації термінологічні словники належать до довідкових документів, оскільки містять короткі відомості наукового або прикладного змісту, викладені, оформлені й розміщені в порядку, зручному для їх швидкого знаходження.

Характеризується високим ступенем узагальнення інформації через узагальнення інформації у вигляді готових висновків. Водночас інтеграція

функцій, властивих термінологічним словникам, визначає їх значно ширше функціональне призначення та використання. Це дає підставу визначати їх приналежність не лише до довідкових документів, а й до інших видів.

Термінологічні словники можна класифікувати як наукові документи, оскільки вони містять результати теоретичних або експериментальних досліджень у вигляді наукових концепцій та їх номінативних одиниць. Її основною функцією є документування науково-довідкової інформації в різних сферах життя суспільства: науці, виробництві, освіті, культурі, менеджменті.

Певну частину термінологічних словників можна класифікувати як науково-популярні документи, оскільки вони містять інформацію про теоретичні чи експериментальні дослідження в галузі науки, культури, техніки у доступній для читача формі - неспеціалісті. Його метою як науково-популярних видань є розповсюдження та популяризація наукових та інших спеціалізованих знань у галузі науки, техніки, виробництва, включаючи його історію. Вони містять інформацію наукового або прикладного характеру, але не в цілому, а лише у формі основних термінів, які суспільству в цілому необхідно знати. Такі словники містять систематичне подання змісту лексичних одиниць певної галузі знань. Вони служать орієнтацією для неспеціалістів у понятійному апараті галузі знань. Перш за все, вони містять ілюстративні термінологічні словники.

Деякі термінологічні словники можна класифікувати як виробничі документи, які призначені для використання у виробництві та інших практичних сферах, і які містять матеріали прикладного характеру, призначені для професіоналів різної кваліфікації. Його метою є надання довідкової інформації у всіх галузях практики, включаючи виробництво.

Виникає новий вид лексикографічної роботи - термінологічні словники як підручники для підтримки навчального процесу. До навчальних словників належать словники, що відображають термінологію певного навчального

предмета або ще більш обмеженого предмета - курсу. Видаються словники, що відображають концептуальні та термінологічні механізми певної наукової теорії. Цей тип словникового запасу зазвичай розробляється коледжами для сприяння навчальному процесу.

Термінологічні словники, особливо пояснювальні та тлумачно-перекладені, використовуються як довідкова основа в навчальному процесі.

Термінологічні словники, що відображають словниковий запас спеціальності, мають чітко визначене функціональне призначення - відображати понятійно-термінологічний апарат різних галузей науки і техніки та пропонувати наукову, освітню та виробничу діяльність. Це визначає критерії відбору термінологічного матеріалу за адресою читача.

Термінологічні лексикографічні роботи орієнтовані на широке коло вчених, викладачів, студентів усіх дисциплін або певної галузі, докторантів, студентів підготовчих кафедр, студентів системи неперервної освіти, студентів, науково-технічних працівників. Однак існують словники, які були створені шляхом дотримання спеціалізованого словника певних професійних груп чи груп мовців.

Теорію класифікації словників розроблено у працях відомих мовознавців Л.В. Щерби, А.М. Цивіна, С.В. Гриньова, Л.О. Симоненко, О.О. Тараненка, В.В. Дубічинського, документознавців Н.М. Кушнарєнко, С.Г. Кулєшова, Г.М. Швецової-Водки.

Спроби класифікації словників у загальній лексикографії првели П.М. Денисов («Основные проблемы теории лексикографии»), Ю.К. Якимович («Типология словарных изданий»), В.В. Морковкін («Типология филологических словарей»), В.В. Дубічинський («Теоретическая и практическая лексикография»), О.О. Тараненко («Словник» // Українська мова) та ін.

Названі класифікації лягли в основу типології термінологічних словників з урахуванням їхніх специфічних характеристик. Питанням класифікації термінологічних словників присвячено низку праць, серед них

дослідження В.Н. Сергєєва, Ю.В. Козлова, В.Н. Перерви, О.С. Герда, В.М. Лейчика, З.І. Комарової, М.В. Комової, В.В. Дубічинського, С.В. Гриньова та ін.

На думку О.С. Герда, для науково-технічної лексикографії прийнятні ті самі параметри, що використовуються в класичній лексикографії, а саме: об'єкт опису; призначення, орієнтація на тип споживача; структура; обсяг; відбір лексики; число мов; характер одиниці опису за її формою; відношення до минулого термінології; нормативність [8, с. 198].

З.І. Комарова виділяє 11 класифікаційних ознак для визначення типів словників: за кількістю репрезентованих мов (одномовні, двомовні, багатомовні); за основними завданнями (пояснювальні, перекладні, системні); за представленою галуззю або галузями знань (загальні, галузеві, багатогалузеві); за спеціальним призначенням (поняттєві, частотні, зворотні, навчальні та ін.); за наявністю і принципом семантизації термінів (енциклопедичні, тлумачні, «без тлумачень»); за обсягом словника (повні, середні, короткі); за призначенням (для спеціалістів різного освітнього цензу, наукових працівників, практиків, студентів, учнів ПТУ тощо); за широким призначенням (словники для людини, словники для ЕОМ); за розміщенням термінів (алфавітні, алфавітно-гніздові, пермутаційні, ідеографічні, зворотні, частотні, ієрархічні); за ступенем нормованості узусу (нормативні, стандартизовані); за ступенем сучасності термінів (нові, узусу, історичні) [26, с.74-75].

До класифікації З.І. Комарової не ввійшли класифікатори, рубрикатори, тарифно-інформаційні довідники, різноманітні інвентарі (десигнатори, форматори тощо).

В.В. Дубічинський поділяє термінологічні словники: за кількістю поданих мов (одно-, дво-, багатомовні); за наявністю і принципом тлумачення термінів; за галуззю або галузями знань (галузеві, вузькогалузеві, полігалузеві, загальнонаукові); за повнотою репрезентованої термінології (повні, короткі) [12, с. 41].

В.І. Перебийніс зазначає, що для створення ефективних у вивченні певного розділу словників необхідним є узгодження даних навчального словника з вимогами програми вивчення мови і щодо тематики, і щодо кількості термінів для засвоєння; точна орієнтація на адресата (студента, викладача чи науковця); врахування етапу вивчення мови, вікових особливостей адресата, мети, з якою вивчають мову [40, с.74]. Отже, навчальні термінологічні словники мають відповідати таким характеристикам, як: лаконічність, призначення певній темі вивчення, простота будови й системність викладу матеріалу для забезпечення ефективності їх використання не тільки науковцями і викладачами, а й студентами, учнями, які ще не набули досвіду користування словниками.

В.М. Перерва термінологічні словники поділяє: за кількістю репрезентованих мов (одно-, дво-, багатомовні словники); за наявністю і принципом тлумачення термінів (енциклопедичні, тлумачні, «без тлумачень»); за представленою галуззю чи галузями знань (галузеві, вузькогалузеві, багатогалузеві (в тому числі політехнічні); за повнотою репрезентованої термінології (повні, середні, короткі); за спеціальним призначенням (поняттєві, частотні, зворотні).

Класифікація В.М. Лейчика складається із шести схем, кожна з яких ґрунтується на одній диференційній ознаці: за тематичним обсягом (багатогалузеві, галузеві (тематичні), вузько-галузеві); за змістом лівої (словники термінів, словники терміноелементів) / правої частини (перекладні, словники еквівалентів), тлумачні, словники-довідники, списки термінів (глосарії, ідеографічні словники, дескрипторні словники) словникової статті; за способом упорядкування словника (алфавітні, неалфавітні (гніздові, алфавітно-гніздові), статистичні (алфавітні і неалфавітні); за метою (функцією) і призначенням словника (словники узусу (реєструвальні, інвентаризаційні), регламентувальні (нормативні і ненормативні), науково-популярні, навчальні, інформувальні (інформаційно-пошукові тезауруси, класифікатори, рубрикатори), систематизувальні

(словники терміносистем, частотні, зворотні); за обсягом мов (одно-, дво-, багатомовні); за новизною (словники нових термінів).

На основі досліджень останніх десятиліть ХХ ст. було запропоновано нову класифікацію М.В. Комової, що здійснена за такими критеріями: за широтою охоплення термінологічної лексики (універсальні, багатогалузеві, галузеві, вузькогалузеві словники); за способом опису лексичного значення слова (енциклопедично-довідкові (тлумачні, тлумачно-перекладні; довідники, енциклопедії; енциклопедичні, ілюстративні словники); перекладні (дво-, багатомовні словники); за структурою видань (серійні, однотоми, багатотомні); за читацькою адресою (словники, призначені для широкого кола, окремих категорій фахівців чи груп науковців); за «первинністю виходу у світ» (оригінальні, передруки, перекладні); за структурно-словотвірною будовою термінів (загальні, часткові).

Отже, в Україні створюються словники, які відображають поняттєво-термінологічний апарат певної наукової теорії (у тому числі й лінгвістики). Цей різновид словників, як правило, розвивають вищі навчальні заклади для забезпечення навчального процесу. З появою нових типів термінологічних словників може бути збільшена кількість диференційних ознак.

Запропоновані диференційні ознаки є найсуттєвішими для поділу термінологічних словників, а репрезентована класифікаційна система охоплює найрізноманітніші типи словників. Кількість диференційних ознак можна збільшити з появою нових типів термінологічних словників. Класифікація документів створює основу для подальшої диференціації документів, дозволяє встановити специфіку кожного виду й типу документа, допомагає орієнтуватися в документній інформації та ефективно її використовувати.

2.3. Принципи та вимоги до укладання термінологічних словників

У сучасній лінгвістиці термінологічна лексика значно збільшується: з'являються нові терміни, але також значення існуючих. Це вимагає створення педагогічних словників професійних термінологічних систем, а також теоретичних розробок на принципах їх висновку.

Деякі термінологічні словники можна класифікувати як виробничі документи, які призначені для використання у виробництві та інших практичних сферах, і які містять матеріали прикладного характеру, призначені для професіоналів різної кваліфікації. Його метою є надання довідкової інформації у всіх галузях практики, включаючи виробництво.

Виникає новий вид лексикографічної роботи - термінологічні словники як підручники для підтримки навчального процесу. До навчальних словників належать словники, що відображають термінологію певного навчального предмета або ще більш обмеженого предмета - курсу. Видаються словники, що відображають концептуальні та термінологічні механізми певної наукової теорії. Цей тип словникового запасу зазвичай розробляється коледжами для сприяння навчальному процесу.

Термінологічні словники, особливо пояснювальні та тлумачно-перекладені, використовуються як довідкова основа в навчальному процесі.

Термінологічні словники, що відображають словниковий запас спеціальності, мають чітко визначене функціональне призначення - відображати понятійно-термінологічний апарат різних галузей науки і техніки та пропонувати наукову, освітню та виробничу діяльність. Це визначає критерії відбору термінологічного матеріалу за адресою читача.

Термінологічні лексикографічні роботи орієнтовані на широке коло вчених, викладачів, студентів усіх дисциплін або певної галузі, докторантів, студентів підготовчих кафедр, студентів системи неперервної освіти, студентів, науково-технічних працівників. Однак існують словники, які були

створені шляхом дотримання спеціалізованого словника певних професійних груп чи груп мовців.

Термінологічний словник повинен містити інформацію, пов'язану з асиміляцією обох форм слів та їх семантикою, правильним використанням їх у мові, уникненням помилок внаслідок впливу рідної мови, відповідним вибором граматичних форм слова тощо. Навчальний словник не може виконувати ці завдання. Тому необхідно створити набір навчальних словників різного обсягу та призначення для кожного типу навчального закладу, для різних рівнів вивчення науки та для кожної предметної галузі майбутніх користувачів. Перш за все, необхідно закрити навчальні словники, призначені для початківців. Ваш випуск починається з вибору лексичного мінімуму, який включає як активну, так і пасивну лексику.

Доцільно скласти три такі словники відповідно до рівня вивчення мови (початковий, середній, верхній рівень), структурованого концентрично [8, с.289]. Перший з них повинен містити близько 2 тис. Предметів, другий - близько 5 тис., Третій - 8-10 тис. При цьому збільшується не тільки кількість слів, але і кількість значень багатьох з них, кількість фраз та ілюстративних речень. У словниках другого та третього рівня корисно робити методичні примітки щодо правильного вживання слів.

Укладання термінологічного словника починають з того, що з різних джерел відбирають терміни. Джерела можуть бути такими:

- монографії та статті відомих вчених та фахівців- практиків;
- підручники для вищих навчальних закладів, що містять чіткі визначення понять і стандартизовані терміни;
- галузеві енциклопедії;
- вторинні документи:
- реферати й анотації з реферативних журналів;
- опис винаходів.

Після відбору термінів складають словник термінологічного словника – реєстр одиниць (слів, словосполучень, скорочень, символів, сполучень слів і символів), які слід визначити та описати.

За змістом лівої частини словникової статті розрізняють власне словники термінів і словники терміноелементів. До останніх відносять, наприклад, словники інтернаціональних морфем.

За змістом правої частини словникової статті розрізняють: термінологічні перекладні словники; словники, в яких наведено визначення понять (їх традиційно називають тлумачними); словники-довідники; словники-переліки термінів або понять (дескрипторні й ідеографічні словники). Ідеографічний термінологічний словник відрізняється від традиційного термінологічного словника тим, що основою його структури є не алфавітний список термінів, а список понять. Кожна словникова стаття розпочинається номером і назвою поняття, а потім йдуть його синоніми та слова, з якими воно може сполучатися у певній тематичній групі, тобто дається уявлення про семантичне поле цього поняття.

У процесі створення і використання термінологічних словників було вироблено й апробовано два провідних підходи до способу упорядкування словника: алфавітний та тематичний.

Останній полягає у виділенні понять певної галузі знань або діяльності та встановлення логічних зв'язків між цими поняттями, інакше кажучи, на основі термінологічної системи.

При створенні навчальних термінологічних словників основним завданням є відбір тем, які актуальні для навчальних цілей. Як свідчать дослідження з дидактики, вивчення слів за темами має набагато кращий ефект, ніж вивчення окремих, не пов'язаних між собою слів. Таким чином, тематичний термінологічний довідник цілком виправдовує себе як цінний навчальний посібник.

Таким чином, Проблеми української термінографії постійно перебувають у полі зору науковців. Найголовнішими з них є проблема

визначення статусу терміна, джерел формування української наукової термінології, лексикографічної фіксації та стандартизації термінів, розрізнення термінів тощо.

Розташовування термінів у термінологічних словниках може бути різним: за абетковим, за абетково-гніздовим (тобто в одному гнізді об'єднано спільнокореневі слова, або сполучення термінологічного характеру), за статистичним (за спадом частоти появи терміна у текстах) та за тематичним принципами. Зазвичай слова подають у початковій формі.

Після відбору термінів складають словник термінологічної праці — реєстр одиниць (слів, словосполучень, скорочень, символів, сполучень слів і символів), які слід визначити та описати. Для термінологічних словників дуже важливою ознакою є наявність і зміст лівої та правої частин словникової статті.

Ліворуч розташовують заголовне слово (термін); праворуч — семантизацію заголовного слова, що може містити такі відомості про термін [3]:

- 1) Примітки щодо сфер застосування цього терміну (галузеві примітки);
- 2) переклад цього заголовка, якщо це перекладний словник;
- 3) Граматичні особливості терміна (уточнення частини мови; закінчення іменників чоловічого роду в родовому; закінчення іменників жіночого роду в давальному та місцевому, якщо приголосні чергуються; наголоси в однині та множині, якщо вони змінні, у словниках усі дієслова мають закінчення 3. Особа однини на);
- 4) визначення терміна, на який посилається цей термін;
- 5) приклади сумісності терміна з іншими словами;
- 6) похідні слова, походження (етимологія), синоніми, антоніми.

У деяких випадках (особливо з мультидисциплінарними словниками) слова розміщуються за темою чи розділом. В межах кожного розділу - в алфавітному порядку. Для того, щоб зробити словник зручнішим для користування, коли текст статті словника містить термін, визначений у

словнику, часто дається відповідний маркер для посилання на відповідну словникову статтю (зазвичай такий термін виділяється курсивом).

В кінці словника також можна вказати покажчик та, якщо потрібно, вкладення.

За змістом лівої частини словникової статті насправді існують словники та словники понятійних елементів. До останніх належать, наприклад, словники міжнародних морфем.

Визначаючи поняття, слід враховувати наступні вимоги.

1. Поняття та його визначення повинні бути пропорційними. Як від Васенка Л.А. зазначають і співавтори [3], коли ми визначаємо термін "центрифуга" як пристрій для розподілу неоднорідних рідинних систем без використання фільтрів, тоді це визначення є ширшим, ніж сам термін, оскільки включає термін "фільтр", який не належить до терміна "центрифуга". Правильним було б визначити термін "центрифуга" як пристрій для розподілу рідких неоднорідних систем під дією відцентрових сил.

2. Елемент, що визначає термін, повинен відповідати відповідній галузі знань або діяльності. Наприклад, якщо ми визначаємо термін "метали" як прості, блискучі речовини, це визначення не підходить для матеріалознавства.

Особливістю, яка характеризує специфічну будову атомів металів, буде для нього значущою. Цю вимогу слід враховувати при визначенні понять, що використовуються в різних галузях, наприклад, термін "золото" матиме різні визначення в геології, матеріалознавстві, хімії та економіці.

Найважливішими вимогами до термінологічних словників є:

1) інформативна функція - словник повинен надати читачеві максимальну інформацію про сучасний стан національної термінології;

2) комунікативна функція - призначений для полегшення спілкування між фахівцями з різних країн.

3) систематизація та стандартизація - створення словника повинно базуватися на одному з визнаних принципів;

4) сучасність та об'єктивність - повинні відображати терміни, які в даний час широко використовуються в науковій лексиці;

5) демонстративність (демонстративність) - словник повинен фіксувати фактичний рівень розвитку певної галузі знань;

6) універсальність - бажано, щоб словник містив еквівалентні вирази терміна різними мовами.

Визначені вимоги є узагальненими та застосовуються до різних термінологічних словників, які можуть сильно відрізнятися за змістом та формою.

Висновки до II розділу

Отже, на сьогодні ми спостерігаємо велику кількість енциклопедичних словників, розміщених у мережі Інтернет. Одним із найбільших є Вікіпедія – міжнародний проект, спрямований на створення універсальної енциклопедії. Словник є непрофесійним, адже наповнення та редагування може здійснювати кожен користувач, однак його недосконалість компенсується швидкістю розширення та відточування словникових статей. Також своєю актуальністю вирізняються словники, що є розділами пошукових систем (наприклад, Яндекс), в них можна отримати розгорнуту довідку майже про будь-яке необхідне слово, а також – його переклад кількома мовами за електронним словником ABBYY Lingvo.

Отже, електронні словники володіють досить очевидними та незаперечливими перевагами порівняно з традиційними словниками.

РОЗДІЛ 3.

ОПИС НАВЧАЛЬНОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА

3.1 Технології розробки створення та управління базою даних електронного словника

Зазвичай комп'ютерні словники створюються на базі корпусів текстів з використанням засобів автоматичної обробки та пошуку словникових одиниць. Для цього залучаються спеціальні програми-базы даних, комп'ютерні картотеки, програми обробки тексту, які дозволяють автоматично формувати словникові статті, зберігати словникову інформацію і обробляти її. Так, створення електронного словника, згідно А.Н. Баранову, включає наступні етапи [6, с. 84]:

- 1) формування корпусу текстів і паралельно створення словника;
- 2) автоматичне формування корпусу прикладів;
- 3) написання словникових статей;
- 4) введення словникових статей в базу даних (БД);
- 5) редагування словникових статей в БД;
- 6) коректура тексту в БД;
- 7) створення тексту словника і формування оригінал-макету.

Головним елементом створюваного електронного словника буде база даних та система управління базою даних (СУБД). Розглянемо та проаналізуємо найбільш відомі та поширені СУБД. Незважаючи на те, що всі системи управління базами даних виконують одну і ту ж основну задачу (тобто дають можливість користувачам створювати, редагувати і отримувати доступ до інформації, що зберігається в базах даних), сам процес виконання цього завдання варіюється в широких межах. Крім того, функції і можливості кожної СУБД можуть істотно відрізнятися. Різні СУБД документовані по-різному: більш або менш ретельно. По-різному надається і технічна підтримка.

Oracle 12c створений корпорацією Oracle, з якого зазвичай починається розгляд варіантів популярних СУБД.

Переваги:

- Інновації та розширений функціонал вже впроваджені в цьому продукті, оскільки компанія Oracle прагне тримати найвищу планку на тлі інших розробників

СУБД.

- СУБД від Оракул є вкрай надійною, фактично це еталон надійності серед подібних систем.

Недоліки:

- Вартість Oracle може виявитися непомірно високою, особливо для невеликих організацій.
- Система може зажадати значних ресурсів вже відразу після установки, тому можливо буде потрібно модернізувати обладнання для впровадження Oracle, що також буде впливати на вартість проекту.

Підходить для великих організацій, які працюють з величезними базами даних і різноманітними функціями.

MySQL - одна з найпопулярніших баз даних для веб-додатків. Фактично, є стандартом de facto для веб-серверів, які працюють під управлінням операційної системи Linux. MySQL - це безкоштовний пакет програм, однак нові версії виходять постійно, розширюючи функціонал і покращуючи безпеку. Існують спеціальні платні версії, призначені для комерційного використання. У безкоштовній версії найбільший наголос робиться на швидкість і надійність, а не на повноту функціоналу, який може стати і гідністю і недоліком - в залежності від області застосування.

Ця СУБД дозволяє вибирати різні движки для системи зберігання, які дозволяють змінювати функціонал інструменту і виконувати обробку даних, що зберігаються в різних типах таблиць. Гнучкість СУБД MySQL забезпечується підтримкою великої кількості типів таблиць: користувачі можуть вибрати як таблиці типу MyISAM, що підтримують повнотекстовий

пошук, так і таблиці InnoDB, що підтримують транзакції на рівні окремих записів. Більш того, СУБД MySQL поставляється із спеціальним типом таблиць EXAMPLE, що демонструє принципи створення нових типів таблиць. Завдяки відкритій архітектурі і GPL- ліцензуванню, в СУБД MySQL постійно з'являються нові типи таблиць. Вона також має простий у використанні інтерфейс, і пакетні команди, які дозволяють зручно обробляти величезні обсяги даних. Система дійсно надійна і не прагне підпорядкувати собі всі доступні апаратні ресурси.

Переваги:

- Розповсюджується безкоштовно
- Високий рівень документоції
- Пропонує багато функцій, навіть у безкоштовній версії
- Пакет MySQL включений в стандартні репозиторії найбільш поширених дистрибутивів операційної системи Linux, що дозволяє встановлювати її елементарно
- Підтримує набір призначених для користувача інтерфейсів
- Може працювати з іншими базами даних, включаючи DB2 і Oracle.

Недоліки:

- Складна у налаштуванні навіть для можливості виконувати нескладні завдання (інші системи роблять це автоматично) наприклад: створювати інкрементні резервні копії (інкрементне – це таке резервне копіювання, при якому повна копія створюється один раз на початку, а всі наступні копії, створювані в рамках однієї і тієї ж задачі, містять не всі дані, а лише зміни, що відбулися – які файли видалені, а які додані).
 - Відсутня вбудована підтримка XML або OLAP.
 - Для безкоштовної версії доступна тільки платна підтримка.
- Ідеально підходить для організацій, яким потрібен надійний інструмент управління базами даних, але безкоштовний.

Ще однією з популярних СУБД є програмний продукт Microsoft SQL-сервер. Це система управління базами даних, движок якої працює на хмарних серверах, а також локальних серверах, причому можна комбінувати типи застосовуваних серверів одночасно. Незабаром після випуску Microsoft SQL сервер 2016, Microsoft адаптувала продукт для операційної системи Linux, а на Windows-платформі він працював спочатку.

Однією з особливостей версії 2016 року є Temporal Data Support (тимчасова підтримка даних), яка дозволяє відстежувати зміни даних з плином часу. Остання версія Microsoft SQL-сервер підтримує Dynamic Data Masking (динамічне маскуванню даних), яка гарантує, що тільки авторизовані користувачі будуть бачити конфіденційні дані.

Переваги:

- Продукт дуже простий у використанні.
- Поточна версія працює швидко і стабільно.
- Движок надає можливість регулювати і відслідковувати рівні продуктивності, які допомагають знизити використання ресурсів.
- Можливо отримати доступ до візуалізації на мобільних пристроях.
- Дуже добре взаємодіє з іншими продуктами Microsoft.

Недоліки:

- Ціна для юридичних осіб виявляється непомірно великою для більшої частини організацій.
- Навіть при ретельному налаштування продуктивності SQL Server здатний зайняти всі доступні ресурси.
- Повідомляється про проблеми з використанням служби інтеграції для імпорту файлів. Ідеально підходить для великих організацій, які вже використовують ряд продуктів Microsoft.

PostgreSQL є одним з декількох безкоштовних популярних варіантів СУБД, часто використовується для ведення баз даних веб-сайтів. Це була одна з перших розроблених систем управління базами даних, тому в даний час вона

добре розвинена, і дозволяє користувачам управляти як структурованими, так і неструктурованими даними. Може бути використаний на більшості основних платформ, включаючи Linux. Прекрасно справляється з завданнями імпорту інформації з інших типів баз даних за допомогою власного інструментарію.

Движок БД може бути розміщений в ряді середовищ, в тому числі віртуальних, фізичних і хмарних.

Переваги:

- Є масштабованим і здатний обробляти терабайти даних.
- Підтримує формат «json».
- Існує безліч визначених функцій.
- Доступний ряд інтерфейсів.

Недоліки:

- Документація не достатньо інформативна, тому, можливо, відповіді на деякі питання доведеться шукати в інтернеті.
- Конфігурація може збентежити не підготовленого користувача.
- Швидкість роботи може падати під час проведення пакетних операцій або виконання запитів читання. Ідеально підходить для організацій з обмеженим бюджетом та кваліфікованими фахівцями, яким потрібна можливість вибрати свій інтерфейс і використовувати «json».

Ще одна безкоштовна база даних, яка має комерційну версію - MongoDB, вона призначена для додатків, які використовують як структуровані, так і неструктуровані дані. Ядро є дуже гнучким і працює при підключенні бази даних до додатків через драйвери MongoDB. Існує широкий вибір доступних драйверів, тому легко знайти драйвер, який буде працювати з необхідним мовою програмування. Оскільки спочатку система MongoDB була розроблена для обробки моделей реляційних даних, можуть виникнути проблеми продуктивності, якщо ви спробуєте використовувати її таким чином. Однак, движок призначений для обробки різних даних, які не можна віднести до

реляційних, і може добре справлятися там, де інші движки працюють повільно або неефективно.

Переваги:

- Швидкість і простота у використанні
- Движок підтримує «json» і інші традиційні документи NoSQL.
- Дані будь-якої структури можуть бути збережені / прочитані швидко і легко.

Недоліки:

- SQL не використовується в якості мови запитів.
- Інструменти для перекладу SQL-запитів в MongoDB доступні, але їх слід розглядати саме як доповнення.
- Програма установки може зайняти багато часу.

Підходить для організацій, що працюють з різнорідними даними, які важко піддаються класифікації. Для впровадження потрібні висококласні фахівці. Ця СУБД є безкоштовною, але як і багато інших безкоштовних програм, пропонується й платна версія. Є безліч доступних плагінів та розширень. Провідний розробник - Майкл Віденіус, автор оригінальної версії MySQL і засновник компанії Monty Program AB.

Ядро бази даних дозволяє робити вибір з кількох систем зберігання, і це робить використання ресурсів більш оптимізованим, що підвищує продуктивність запитів і обробки. До складу MariaDB включена підсистема зберігання даних XtraDB для можливості заміни InnoDB, як основна підсистема зберігання. Також включені підсистеми Aria, PBXT і FederateX. Вона повністю сумісна з MySQL, і прекрасно підходить в якості заміни, тому що має як відповідний набір команд, так і API. Багато розробники MySQL були залучені в процес розробки, а зараз беруть участь в її розвитку.

Переваги:

- Система працює швидко.
- Індикатори інформують, як обробляється запит.
- Можливості розширення архітектури та додавання плагінів дозволяють налаштовувати інструмент відповідно потреб користувачів.

- Шифрування є в мережі, сервері та на рівні додатку.

Недоліки

- На даний момент стабільність нижче, ніж у MySQL, тому навіть на нових проектах можна рекомендувати встановлювати MySQL.
- Движок досить новий, тому поки немає ніяких гарантій подальших оновлень.
- Як і в багатьох інших безкоштовних базах даних, вам доведеться платити за підтримку. Ідеальна як альтернатива MySQL, якщо MySQL не влаштовує з якихось причин.

Створена компанією IBM, DB2 є СУБД, яка має можливості NoSQL, і може читати JSON і XML-файли. З огляду на те, що система розроблялася для серверів компанії IBM модельного ряду iSeries, логічно, що система працює на Windows, Linux і Unix.

Оптимізатор DB2 широко використовує статистику розподілу даних в таблицях (якщо процес її збору був виконаний адміністратором бази даних), тому один і той же запит на мові SQL можна транслювати в абсолютно різні плани виконання в залежності від статистичних характеристик даних, які він обробляє.

В рамках концепції підвищення рівня інтеграції засобів безпеки в комп'ютерній системі, DB2 не має власних засобів аутентифікації користувачів, інтегруючись із засобами операційної системи або спеціалізованими серверами безпеки. В рамках DB2 здійснюється тільки авторизація користувачів, аутентифікованих системою. DB2 є єдиною реляційної СУБД загального призначення, що реалізовано на апаратно-програмному рівні. Сучасні версії DB2 забезпечують розширену підтримку використання даних в форматі XML, в тому числі операції з окремими елементами документів XML.

Переваги:

- Blu Acceleration дозволяє задіяти ресурси для об'ємних баз даних.
- Може бути розміщена в хмарному сховищі, на фізичному сервері, або ж і

там і там одночасно.

- Кілька завдань можуть виконуватися одночасно за допомогою планувальника завдань.
- Коды помилок і коды завершення дозволяють легко відстежити, які завдання виконуються або виконалися за допомогою планувальника завдань.

Недоліки:

- Ціна за межами бюджету багатьох фізичних осіб і невеликих організацій.
- Сторонні додатки або додаткове програмне забезпечення потрібно для того, щоб змусити функціонувати кластери або кілька вторинних вузлів.
- Базова безкоштовна підтримка доступна тільки протягом трьох років; після цього необхідно оплачувати підтримку додатково.

Підходить для великих організацій, які планують використовувати максимум наявних ресурсів і обробляють великі БД. Розроблена компанією SAP SE, SAP HANA - це СУБД з движком, орієнтованим на роботу за допомогою стовпців, що працює з рідними даними SAP і чужими даними. Ядро орієнтоване на збереження і вилучення даних з додатків і інших джерел на декількох рівнях зберігання. Система може бути розміщена на фізичних серверах або в хмарі.

Переваги:

- Вона підтримує SQL, OLTP і OLAP.
- Ядро знижує вимоги до ресурсів за рахунок використання стиснення.
- Дані зберігаються в пам'яті, скорочуючи час доступу, в деяких випадках, значно.
- Звіти формуються в реальному часі.
- Може взаємодіяти з низкою інших програм.

Недоліки:

- Поставляється лише для роботи на обмеженому наборі обладнання: виробник виробляє сертифікацію певних моделей серверних вузлів з конкретною конфігурацією

- Висока вартість ліцензій навіть якщо мова йде про плату за програмне забезпечення підприємства.

- Це все ще відносний новачок, потрібні постійні оновлення.

Ідеально підходить для організацій, які використовують дані з додатків і при цьому необмежені в бюджеті.

З Delphi зазвичай асоціюється середовище розробки додатків на основі мови Object Pascal, розробленого фірмою Borland. Ця мова є спадкоємцем Turbo Pascal з об'єктно-орієнтованими розширеннями, який в свою чергу веде свою історію від «чистого» Pascal, створеного Ніклаус Віртом в 1970 році.

Згодом, в 2002 році, розробники з компанії Borland офіційно поставили знак рівності між мовами Delphi та Object Pascal.

Своє ім'я нова система (Delphi) отримала в честь давньогрецького міста Дельфи. Назва була вибрана неспроста: місто Дельфи пов'язаний з ім'ям бога мудрості і покровителем мистецтв Аполлона. Згідно з легендою головне святилище Аполлона знаходилося саме в цьому місті. Його жриці-сивіли звіщали пророцтва бажаючим дізнатися свою долю.

Процес розробки в Delphi гранично спрощений. В першу чергу це відноситься до створення інтерфейсу, на який йде 80% часу розробки програми. Досить просто перетягнути потрібні компоненти на поверхню Windows-вікна (в Delphi воно називається формою) і налаштувати їх властивості за допомогою спеціального інструменту (Object Inspector). З його допомогою можна пов'язати події цих компонентів (натискання на кнопку, вибір мишею елемента в списку і т.д.) з кодом його обробки.

Розробник отримав в розпорядження потужні засоби налагодження (аж до покрокового виконання команд процесора), зручну контекстну довідкову систему (в тому числі і по Microsoft API), засоби колективної роботи над проектом.

Стало можливим створювати компоненти ActiveX без використання

Microsoft IDL, розширювати можливості web-сервера (скрипти на стороні сервера), практично нічого не знаючи про HTML, XML або ASP.

З'явилася можливість створювати розподілені додатки на базі COM і CORBA, Інтернет і intranet-додатки, використовуючи для доступу до даних Borland Data Base Engine, ODBC-драйвери або Microsoft ADO.

У Delphi розробникам дали можливість створювати свої власні компоненти, імпортувати ОСГ-компоненти, створювати шаблони проектів і майстрів, що генерують заготовки проектів. Більш того, автори надали розробнику інтерфейс для зв'язку інших додатків (або зовнішніх програм) з Delphi IDE.

Система програмування Delphi версії 7 фірми Enterprise (Borland) надає найбільш широкі можливості для програмування додатків ОС Windows.

Delphi - це продукт Borland International для швидкого створення додатків.

Процес створення інтерфейсу майбутньої програми нагадує забаву з ігровим комп'ютерним конструктором. Тому RAD-середовища ще називають візуальними середовищами розробки: якими ми бачимо робочі і діалогові вікна програми при проектуванні, такими вони і будуть, коли програма запрацює. Високопродуктивний інструмент візуального побудови додатків включає в себе справжній компілятор коду і надає засоби візуального програмування, кілька схожі на ті, що можна виявити в Microsoft Visual Basic (вона не є RAD-системою) або в інших інструментах візуального проектування. В основі Delphi лежить мова Object Pascal, який є розширенням об'єктно-орієнтованої мови Pascal. У Delphi також входять локальний SQL-сервер, генератори звітів, бібліотеки візуальних компонентів, і інше, необхідне для того, щоб відчувати себе абсолютно впевненим при професійній розробці інформаційних систем або просто програм для Windows-середовища.

Перш за все Delphi призначений для професійних розробників, бажаючих дуже швидко розробляти програми в архітектурі клієнт-сервер. Delphi виробляє невеликі за розмірами високоефективні виконавчі модулі (.exe і .dll),

тому в Delphi повинні бути, перш за все, зацікавлені ті, хто розробляє продукти на продаж. З іншого боку невеликі за розмірами і швидко виконувані модулі означають, що вимоги до клієнтських робочих місць істотно знижуються - це має важливе значення і для кінцевих користувачів.

Переваги Delphi в порівнянні з аналогічними програмними продуктами.

- ❓ швидкість розробки програми (RAD);
- ❓ висока продуктивність розробленого додатка;
- ❓ низькі вимоги розробленого додатка до ресурсів комп'ютера;
- ❓ вдосконалення та апгрейд за рахунок вбудовування нових компонентів і інструментів в середу Delphi;
- ❓ можливість розробки нових компонентів і інструментів власними засобами Delphi (існуючі компоненти і інструменти доступні в початкових кодах);
- ❓ вдале опрацювання ієрархії об'єктів.

Система програмування Delphi розрахована на програмування різних додатків і надає велику кількість компонентів для цього. До того ж роботодавців цікавить, перш за все, швидкість і якість створення програм, а ці характеристики може забезпечити тільки середовище візуального проектування, здатне взяти на себе значні обсяги рутинної роботи по підготовці додатків, а також узгодити діяльність групи постановників, кодувальників, тестерів і технічних спеціалістів. Можливості Delphi повністю відповідають цим вимогам і підходять для створення систем будь-якої складності.

Основним конкурентом Borland Delphi 7 є її рідний брат - RAD-середовище Borland C++ Builder, технологія роботи з якої повністю збігається з технологією, прийнятою в Delphi 7. Тільки в Delphi програмний код пишеться на мові програмування Паскаль, точніше на його об'єктно-орієнтованій версії ObjectPascal, а не на мові C++.

Для того щоб обґрунтувати, чому наш вибір зупинився на Borland Delphi 7, досить просто перерахувати деякі недоліки мови C ++ в порівнянні з ObjectPascal:

1) Треба робити багато ініціалізації (реєструвати клас вікна, організувати цикл обробки повідомлень, створювати віконну функцію, піктограму та інше ...) і частково бути системним програмістом. На Delphi системне програмування вже вбудовано і ініціалізація працює за замовчуванням, тому програміст головний акцент робить на своїх алгоритмах, а не на організації допоміжних робіт.

2) Значно більша, в порівнянні з Object Pascal, складність мови, навіть, незважаючи на компактність коду, виникають складності в його сприйнятті.

3) Одна особливість, на мій погляд, мови C ++ дуже псує цю мову - він чутливий до регістру символів, тобто змінна A і змінна a - це різні змінні.

4) У Delphi класи (об'єкти) можуть розташовуватися тільки в динамічній пам'яті, а в C ++ в будь-якій пам'яті (статична, стек, динамічна). Це додає безпеки програмування в Delphi.

Також існує середовище програмування Lazarus, відносно молода, зовні схожа на Delphi. Даний продукт - IDE для компілятора FreePascal Compiler.

Розповсюджується безкоштовно за GNU General Public License (або просто GPL), але Lazarus ще не є середовищем програмування професійного рівня, для нього розроблено мало компонентів, при стандартних налаштуваннях. В першу чергу це пов'язано з особливістю компілятора FreePascal, який не дружить з динамічними бібліотеками. А тому повинен включати в себе всі використовувані пакети. Теж саме стосується і власне середовища розробки, яке необхідно створювати кожен раз при додаванні нового пакета.

Компіляція проекту в IDE Lazarus, як і у всіх середовищах розробки підрозділяється на два етапи: компіляція та збирання. Хоча вони і реалізовані у вигляді виклику компілятора FreePascal окремим процесом, і ми не можемо через підрядник (як в Delphi) спостерігати за компіляцією проекту.

Коли мова заходить про обговорення сильних і слабких сторін Object Pascal, варто говорити не стільки про саму мову, скільки про Delphi – головному представнику «сімейства», з огляду на його затребуваності і володіння програмістами. Отже, поверхнево поглянемо на його характеристики.

Переваги:

- Зрозумілий синтаксис.
- Доступні IDE.

- Мінімальні витрати часу на освоєння IDE і створення прикладних програм.

Недоліки:

- Мала кількість бібліотек в порівнянні з C / C++ / Object C.
- Недостатня гнучкість через те, що мова створювалася не з нуля, а по суті еволюціонувала від Pascal.
- Слабка підтримка, як з боку розробників IDE, так і самої мови.
- Обмеження функціональності.

Таким чином з певними припущеннями можна стверджувати, що Object Pascal міг би бути на вершині світу (хоч якийсь час), якби інтерес простих програмістів був підтриманий творцями мови та супутніх платформ, а, наприклад, UNIX-системи створювалися не на C, а на Object Pascal. Втім, історія не знає умовного способу, а даний мова і без того знайшла своє місце в IT-світі. Галузь застосування Головне питання: так кому і для чого потрібна мова і IDE, які по суті вже давно занедбані? Насправді обмеження функціональності зовсім не означає істотне обмеження можливостей. Так, наприклад, багато банк-клієнтів створені саме із застосуванням Delphi. Delphi затребуваний в системах автоматизації і само-собою для створення відносно простих додатків, які не потребують безглуздою мішури. За допомогою Object Pascal були створені програвач The KMPlayer, Skype, Total Commander, поштовий клієнт The Bat! і навіть стара-добра гра «Космічні рейнджери».

Тобто сфера застосування дійсно широка, питання лише в тому, наскільки сильно свого часу ви полюбили Delphi, що вам тепер готові проходити через всі позбавлення і обмеження, аби не використовувати (вивчати) більш відповідну для ваших цілей мову.

3.2 Створення електронного словника: основні проблеми і прийоми

Електронний словник — комп'ютерна база даних, що містить особливим чином закодовані словникові статті, що дозволяють здійснювати швидкий пошук необхідних слів, часто з урахуванням морфологічних форм і з можливістю пошуку поєднань слів (прикладів уживання), а також із можливістю зміни напрямку перекладу (наприклад, українсько-російський або російсько-український). Також дуже цікавим фактом є й те, що через більш ранні розробки електронних словників, ніж аналогічних систем машинного перекладу, зараз надано ширший вибір електронних словників (від простих — об'єднаних лише у програмну оболонку, до кількох спеціалізованих тематичних словників — наприклад lingvo).

Комп'ютерний (автоматичний) словник — словник, процедури укладання якого здійснює комп'ютер.

Форматом статті комп'ютерного словника прийнято називати модель організації, розміщення та графічного представлення в словнику інформації про описувані в ньому мовні об'єкти. Вироблення такого формату становить разом зі створенням бази даних та лексикографічного процесора невід'ємний складник процесу укладання комп'ютерного словника [Карпіловська, 2006, с.56].

Лексикографічний процесор становить інтерфейс, що дає змогу користувачеві працювати з базою даних в інтерактивному режимі, а отже, контролювати всі етапи побудови словникових статей. Так, наприклад, якщо в існуючій базі даних не вміщено ту чи ту інформацію про наявні слова або інформація про якийсь термін взагалі відсутня, користувач отримує змогу

ввести потрібні відомості до бази даних або створити їх за розробленим форматом статті нового термінологічного словника.

Комп'ютерні засоби конструювання нових словників – алгоритми й створені за ними програми й модулі лексикографічного процесора для конструювання словників нових типів [Карпіловська, 2006, с.74].

До інструментальних засобів у рамках комп'ютерної лексикографії належать: бази даних, комп'ютерні картотеки, програми обробки тексту. Ці програми дозволяють в автоматичному режимі формувати словникові статті, зберігати словникову інформацію й обробляти її.

Електронні словники мають різні завдання, з чого й виходить їх розподіл на типи:

1) словники, що виконують лише одну функцію (наприклад: «тлумачний словник Даля он-лайн»);

2) словники, що можуть виконувати багато функцій (наприклад: «abbyu lingvo»).

Поряд із загальною класифікацією словників, у словників комп'ютерних, або електронних, існує окрема класифікація комп'ютерних словників, що базується на ступені використання комп'ютера й комп'ютерних технологій в укладанні словника: комп'ютерні копії паперових словників, комп'ютерні версії паперових словників, або комп'ютеризовані словники й автоматичні словники.

Останні розпадаються на підкласи залежно від сфери їхнього уживання

Електронні словники перевершують паперові аналоги за своєю функціональністю, маючи при цьому низку переваг:

❑ Багатофункціональність – різноманітність додаткових функцій, що спрощують звернення до словника. Так, у одному словнику можна вказати частини мови, походження, словотвір, табування лексики.

❑ Використання мультимедійних засобів – озвучування заголовних слів, уведення ілюстративного матеріалу з фотографіями, анімацією, відеофрагментами, а також застосування різноманітних графічних засобів.

Актуальність і динамічність – можливість постійного оновлення інформації й вилучення застарілих даних.

Великий обсяг словникової бази. У більшості електронних словників термінологічна база перевищує базу паперових словників і надає більш зручний доступ до інформації за рахунок використання гіперпосилань.

Варіативність у використанні – змога застосування словників у локальній і глобальній мережах, тобто офлайнова й онлайнова версії.

Універсальність – як правило, програми дозволяють працювати одразу з декількома мовами й напрямками перекладу. Крім того, можливе використання будь-якої з включених у словник мов у якості вхідної.

Зручний пошук – можливість застосування ефективної системи пошуку (повнотекстовий пошук, одночасний пошук у декількох словниках, швидкість пошуку). Зникає необхідність пам'ятати слово точно, програма може самостійно дібрати варіанти за першими літерами. В електронних словниках для доступу до вмісту використовують різноманітні лінгвістичні технології, такі як: морфологічний і синтаксичний аналіз, повнотекстовий пошук, розпізнавання й синтез мови. Окрім того, майже кожен елемент може бути гіперпосиланням на іншу статтю

В процесі термінологізації велика кількість частотних лексичних одиниць набувають досить невизначеного статусу, оскільки вони накопичують різні значення в залежності від приналежності до окремих галузей знань: а) синоніми (б) омоніми (в) слова з "розмитим" значенням(Вони досить часто завдають багато проблем, коли треба зробити переклад з української мови англійською, оскільки об'єм значення не співпадає в різних мовах.

Посібник-довідник дозволяє, до якоїсь міри, вирішувати цю проблему. Тому пропонується така його структура: Розділ 1 пропонує частотних українськомовних загальнонаукових і загальнотехнічних слів, які в деяких галузях знань набувають статусу терміна, в деяких залишаються загальнонауковими або загальнотехнічними, їх визначення, приклади

використання; Розділ 2 дозволяє познайомитися з їх використанням в оригінальних технічних текстах.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ході дослідження ми дійшли до наступних висновків.

Термінологічна лексика будь-якої професійної галузі знань, що є назвами різноманітних наукових понять, утворює складну систему найменувань. Специфіка терміну як особливого виду слова помітно відрізняється від загальноживаної лексики. І до сьогодні вона ще вивчена недостатньо, хоча протягом тривалого часу цьому питанню приділяли увагу вітчизняні та закордонні лінгвісти. У більшості робіт, присвячених проблемам термінології, йдеться головним чином про функціонування термінів у певній галузі знання, про фіксацію термінів у словниках загального типу, про принципи укладення спеціальних словників термінології різних галузей знань; чималою є кількість робіт, у яких порушується проблема терміна. Підхід до цієї проблеми і висвітлення її у різних авторів неоднакові.

Загальнотеоретичні проблеми термінографії розглядали В. Виноградов, Г. Винокур, О. Герд, Б. Головін, В. Даниленко, Г. Рондо, Я. Климовицький, Л. Симоненко, С. Шелов та ін.

Проте найважливішим шляхом українського термінотворення є збагачення термінологічного фонду за рахунок власномовних лексичних ресурсів.

Окреслені аспекти та проблеми української термінографії є актуальними для сучасних науковців-дослідників.

В аналізованій роботі розкрито поняття термінологічного словника, встановлено видові та типологічні особливості, наведено класифікацію термінологічних словників за різними критеріями та розкрито методики їх укладання.

Термінологічний словник – це різновид лінгвістичного словника, у якому подано термінологію однієї або кількох галузей знань або діяльності.

Алгоритм складання термінологічного словника складається (умовно) з таких етапів:

- 1) відбір термінів;
- 2) складання реєстру одиниць термінологічного словника;
- 3) надання дефініцій термінів.

Розглянемо ці етапи більш детально.

Джерелами термінів для термінологічного словника можуть бути: монографії та статті відомих вчених та фахівців-практиків; підручники для вищих навчальних закладів, що містять чіткі визначення понять і стандартизовані терміни; галузеві енциклопедії; вторинні документи (реферати й анотації з реферативних журналів та опис винаходів).

Терміни повинні якомога повніше відбивати суть поняття, повністю відповідати нормам і правилам сучасної української літературної мови, відповідати вимогам як фахівців певної галузі, так і мовознавців. Також терміни повинні характеризуватися системністю (належністю до певного термінополя), однозначністю (мають називати тільки одне наукове або технічне поняття), мотивованістю (мовна форма терміна повинна допомагати зрозуміти поняття, яке він позначає, без звертання до тлумачного термінологічного словника), точністю, відсутністю синонімів.

Мета навчального словника поліеквівалентних термінів - на конкретних прикладах із джерел технічних знань продемонструвати, як україномовні поліеквівалентні терміни перекладаються та працюють англійською мовою. Посібник розрахований на студентів-філологів, а також студентів технічних предметів (бакалавр, бакалавр, магістр).

Властивості лексикографічних параметрів, структура паперових та комп'ютерних словників та спосіб їх створення були дуже ретельно описані різними авторами, напр. Б. [4; 11]. У наш час часто згадується комунікативний аспект лексикографічних творів: адресат (цільовий користувач), його наміри та мотиви використання лексикографічного

джерела, його потреба у більшій зручності [2], що, на наш погляд, надзвичайно важливо, та окремий опис та аналіз.

Важливою є наявність прикладів використання поліеквівалентних термінів, які співвідносяться з термінологічною групою; Це дуже важливо для тих, хто вивчає англійську мову, не лише для отримання конкретної практичної допомоги в процесі перекладу з англійської чи української мов, а й для глибшого розуміння умов використання поліеквівалентних термінів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – 4-е стер. изд. – М. : URSS, 2007. – 569 с.
2. Вакуленко М. О. Сучасні проблеми термінології та української наукової термінографії / О. М. Вакуленко. – К.: Видавн.-поліграф. центр «Київський університет», 2009. – 69 с.
3. Васенко Л.А. Фахова українська мова / Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кримець О.М. : [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ebooktime.net/book_35.html>.
4. Вовк А. Бібліографія вчених термінологів України / ред. Б. Рицар, М. Комова. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 64 с.
5. Вовк А. Наукова мова і політика: 55 років української термінології в УРСР / А. Вовк. // Сучасність. – 1979. – Ч. VII. – С. 88-100.
6. Галас Б. К. Ф. С. Шимкевич як лексикограф і українське словникарство (кін. XVIII – поч. XX ст.) / Б. К. Галас. – Ужгород, 1995. – 300 с.
7. Гарбузова В.Ю. Словник фізіологічних термінів: Термінологічний словник / В.Ю. Гарбузова, Г.В. Янчик. – Суми: Вид-во СумДУ, 2008. – 147 с.
8. Герд А. С. К определению понятия «словарь» / А. С. Герд // Проблемы лексикографии : Сб. статей. – Спб. : СПбГУ, 1997. – С. 191-203.
9. Герд А. С. Научно-техническая лексикография. / А. С. Герд // Прикладное языкознание. СПб.: Изд-во Санкт-Петерб. ун-та. – 1996. – 287 с.
10. Головащук С.І. Перекладні словники і принципи їх укладання / С.І. Головащук. – К.:Наукова думка, 1976. – С. 141.
11. Грінченко Б. Словарь української мови / Б. Грінченко. – К., 1907. – Т. 1. – 539 с.
12. Дубічинський В.В. Українська лексикографія: Історія, сучасність та комп'ютерні технології: Навчальний посібник / В.В. Дубічинський. – Харків, 2004. – 164 с.

13. Електронний ресурс <http://econom.mdpu.org.ua> (дійсний на 20.08.2011).
14. Електронний ресурс <http://www.agroru.com/news/670455.htm> (дійсний на 20.08.2011).
15. Електронний ресурс <http://term-in.org/goods/15-1-1-1/category/id97/> (дійсний на 20.11.2014).
16. Єрмоленко С. Я. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С.Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор. – Київ : Либідь, 2001. – 223 с.
17. Єрмоленко С.Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С.Я. Єрмоленко, С.П. Бирик, О.Г. Тодор. – К.: Либідь, 2001. – 223 с.
18. Збірник на пошану Зенона Кузеля: праці філологічної та історично-філософської секції. / за ред. В. Яніва. – Париж – Нью-Йорк – Мюнхен – Торонто – Сідней: Записки Наукового Товариства ім. Шевченка, 1962. – Т. 169. – 584 с.
19. Збірник рецептур національних страв та кулінарних виробів: Для підприємств громад. харчування всіх форм власності / О.В. Шалимінов, Т.П. Дьяченко, Л.О. Кравченко та ін. – К.: АСК, 2000. – 848 с.
20. Інформація та документація. Словник термінів. – Чин. від 2009-10- 01. – К. : Держспоживстандарт України, 2010. – 237 с. – п. 1.2.08.
21. Касарес Х. Введение в современную лексикографию / Х. Касарес. – М. : Наука, 1958. – 354 с.
22. Кияк Т. Р. Вузькогалузеві терміни як основа формування та квазіреферування фахових текстів [Текст] // Вісн. Нац. ун-ту "Львівська політехніка". Серія "Проблеми української термінології". – 2008. – № 620. – С. 3-5.
23. Ковалев Н.И. Технология приготовления пищи: Учебник / Н.И. Ковалев, М.Н. Куткина, В.А. Кравцова; под ред. М.А. Николаевой. – М. : Изд. дом «Деловая литература», 1999. – 480 с.
24. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1970.– 306 с.

25. Ковтун Л. С. Питання східнослов'янської лексикографії XI – XVII ст. / Л.С. Ковтун. – К.: Наук. думка, 1979. – 212с.
26. Комарова З.И. Семантическая структура специального слова и её лексикографическое описание. – Свердловск, 1991. – 156 с.
27. Комова М. В. Українська термінологічна лексикографія / М.В. Комова. – Львів, 2002. – 312 с.
28. Комова М. Класифікація термінологічних словників / Марія Комова // Вісник : Проблеми української термінології. – Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2008. – № 620. – С. 144-147.
29. Кочан І. Українське термінознавство в іменах / І. Кочан. – Львів: Літопис, 2012. – 292 с.
30. Кульчицький І.М. Комп'ютерно-технологічні аспекти створення сучасних лексикографічних систем / І.М. Кульчицький. – К., 2002, – 57 с.
31. Марусенко М. А. Учебная лексикография / М. А. Марусенко // Прикладное языкознание. – Санкт-Петербург, 1996. – С. 308-317.
32. Медведева, И. В. Принципы составления терминологического словаря, отражающего многоаспектную характеристику термина [Текст] : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Медведева Ирина Владимировна. – Уфа, 2000. – 208 с.
33. Мороз І.В. Словник-довідник з біології / І.В. Мороз, Я.І. Мороз; за ред. К.М. Ситника. – К. : Генеза, 2001. – 416 с.
34. Москаленко А.А. Нарис історії української лексикографії / А.А. Москаленко. – К. : Наукова думка, 1961. – 164 с.
35. Ніколаєнко І.В. Основи екології: Словник-довідник / І.В. Ніколаєнко, А.М. Ніколаєнко. – Харків : ХНАУ, 2006. – 83 с.
36. Німчук В.В. Словник Памви Беринди та його місце в історії лексикографії / В. В. Німчук. // Мовознавство. – 1978. – № 2. – С.24-37.
37. Новый російсько-український політехнічний словник: 100 000 термінів і термінів-словосполучень / Укл. М. Зубков. – Х. : Гриф, 2005. – 952 с.

38. Нові слова та значення: словник / Ін-т укр. мови НАН України; укл. Л.В. Туровська, Л. М. Василькова. – К.: Довіра, 2008. – 271 с.
39. Панько Т. І. Українське термінознавство: підручник / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
40. Перебийніс В.І. Теорія і практика укладання навчальних словників / В.І. Перебийніс // Вісник Житомирськ. держ. університету. – 2004. – № 17. – С. 73–75.
41. Пешак М. Структурні моделі лексикографічних систем / М. Пешак, В. Широков // III Міжнародна наукова конференція «Проблеми української науково-технічної термінології»: тези доповідей. – Львів, 1994. – С. 58-67.
42. Пилинський М.М. Українські рукописні словникові матеріали в бібліотеках і архівах Ленінграда (Повідомлення) / М. М. Пилинський // Лексикографічний бюлетень. – Вип. 9. – К.: Вид-во АН УРСР, 1963. – С.74-89.
43. Полюга Л. Українське словництво на переломі тисячоліть / Л. Полюга. – С. 17-25.
44. Похлебкин В.В. Кулинарный словарь. – М.: Центрполиграф, 1996. – 503 с.
45. Рецептūra і технологія приготування страв української кухні / Міністерство торгівлі УРСР. – К. : Техніка, 1968. – 359 с.
46. Російсько-український словник. – К : Червоний шлях, 1924. – 2550 с.
47. Сборник рецептур мучных кондитерских и булочных изделий для предприятий общественного питания. – М. : Экономика, 1985. – 295 с.
48. Симоненко Л. О. Нові підходи до розбудови української наукової термінології II пол. XX – поч. XXI ст. / Л.О. Симоненко // Українська термінологія та сучасність: зб. наук. праць. – К., 2005. – С. 22-23.
49. Симоненко Л. О. Тлумачно-перекладна термінографія / Л.О. Симоненко // Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія: зб. наук. пр. / Ін-т української мови НАН України. – К., 2011. – С. 308-313.

50. Симоненко Л.О. З історії становлення української термінографії / Л.О. Симоненко // Тенденції та перспективи формування професійної лексики. – Ірпінь, 2013. – Вип. 3. – С. 3-11.
51. Симоненко Л.О. Українська наукова термінологія: стан та перспективи розвитку / Л.О. Симоненко // Українська термінологія та сучасність. – 2001. – Вип. **IV**. – С. 3-8.
52. Словник ділової людини / Уклад. Р.І. Гринько, О.Р. Гринько. – Львів : Світ, 1992. – 72 с.
53. Словник сучасної української мови: фахова лексика / За заг. ред. В.С. Калашника. – Х.: ФОП Співак Т.К., 2009. – 464 с.
54. Словник технічної термінології. – К: Держ. вид-во України, 1928. – 1480 с.
55. Словник-довідник. Усі шкільні терміни / Укл. Т.К. Співак. – Х.: ФОП Співак В.Л., 2010. – 592 с.
56. Специи и пряности / Текст Я.Кибала, ил. И.Каплицкой. – Прага: Артия, 1986. – 224 с.
57. Справочник кулинара: Рецепты и термины / Сост. Рыженко В.И. – М. : Изд-во «Махаон», ООО «Гамма Пресс 2000», 2000. – 416 с.
58. Справочник технолога общественного питания / А.И. Мглинец, Г.Н. Ловачева, Л.М. Алешина и др. – М.: Колос, 2000. – 416 с.
59. Стрішенець Н. Англо-український словник-довідник бібліотечно-інформаційної термінології. – К., 2004. – С. 163.
60. Тараненко О. Новий словник української мови: Концепція і принципи укладання словника / О. Тараненко. – К. : Кам'янець-Подільський, 1996. – 171 с.
61. Тараненко О. Українсько-російський словник. Сфера ділового спілкування / О. Тараненко, В. Брицин. – К. : Пожінформтехніка, 2000. – 448 с.
62. Технология продукции общественного питания: Учебник / А.И. Мглинец., Н.А. Акимова, Л.З. Шильман и др.; под ред. А.И. Мглинца. – СПб. : Троицкий мост, 2010. – 736 с.

63. Туровська Л. В. Деякі аспекти розвитку термінологічної лексики сучасної української мови / Л.В. Туровська // Українська термінологія і сучасність: зб. наук. пр. – К., 2007. – С. 89-93.
64. Туровська Л. В. Сучасний етап розвитку української термінографії / Л.В. Туровська // Система і структура

Схожість

Джерела з Інтернету

7

1	https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u5/leksikografiya_ivanova.pdf	5.27%
2	https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/movoznavtvo/2012/195-183-16.pdf	5.3%
3	https://studfile.net/preview/9320113	4.27%
4	https://revolution.allbest.ru/languages/00779548_0.html	4.26%
5	https://vlp.com.ua/files/29_22.pdf	4.24%
6	https://vlp.com.ua/files/09_38.pdf	3.62%
7	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/39786/1/%D0%92%D0%B0%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%B9%D1%87%D1%8...	3.71%

Цитати

Цитати

5

- 1 «утворення похідних значень від перенесення багатозначності творчої основи до похідної одиниці, а також тенденція людської думки до систематизації та узагальнення знань про номінацію термінів і явищ, постійна потреба - забезпечити гнучке спілкування »
- 2 "спеціальна лексика - це слова чи слова сполуки, які називають предмети й поняття, що належать до різних служб трудової діяльності людини і не є загальноживаними"
- 3 "Доцільно розрізняти професіоналізми та терміни, які разом складають термінологію спеціальної підмови"
- 4 "Номенклатура - серія спеціальних назв термінів, що використовуються в цій науковій галузі; назви типових об'єктів цієї науки (на відміну від термінології, яка використовує позначення абстрактних понять і категорій)"
- 5 «тлумачний словник Даля он-лайн»

Посилання

1

- 1 **ТА ЛІТЕРАТУРИ** 1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – 4-е стер. изд. – М. : URSS, 2007. – 569 с. 2. Вакуленко М. О. Сучасні проблеми термінології та української наукової термінографії / О. М. Вакуленко. – К.: Видавн.-поліграф. центр «Київський університет», 2009. – 69 с. 3. Васенко Л.А. Фахова українська мова / Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кримець О.М. : [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ebooktime.net/book_35.html>. 4. Вовк А.

http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN19/12cgases.pdf	2 джерела	0.93%
https://studfile.net/preview/7297009/page:10		0.83%
http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/984/1/Petrova_dis.doc%2B.pdf	8 джерел	0.76%
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D	2 джерела	0.82%
https://scaspee.com/all-materials/typology-of-linguistic-dictionaries-volodina-t		0.81%
http://ua.z-pdf.ru/7raznoe/822863-2-udk-81-373-olga-pavlova-rivnenskiy-derzhavniy-gumanitarniy-universitet-termini-pro	2 джерела	0.8%
https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/03/dis_pavliuk.pdf		0.69%
https://studres.ru/product/klasif-kats-term-nolog-chnikh-slovník-v--kh-vidi		0.74%
https://znaimo.com.ua/DB2		0.66%
https://leksii.org/3-139027.html		0.61%
http://litmisto.org.ua/?p=24958		0.51%
https://studopedia.org/6-121093.html	2 джерела	0.51%
http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2136/1/Kutheryk.pdf		0.49%
http://lib.mdpu.org.ua/e-book/vstup/L5.htm	12 джерел	0.47%
http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3377/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf	15 джерел	0.43%
http://www.inmo.org.ua/assets/files/lib/Karpilovs'ka.%20Vstup%20do%20prykladnoyi%20linhvistyky%20(2006).pdf		0.39%
http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v21/part_1/Filologj21-1.pdf		0.33%
http://phd.znu.edu.ua/page/dis/02_2017/Suhova_dis.pdf	3 джерела	0.3%
https://mykonspekts.ru/1-27236.html	3 джерела	0.35%
http://eprints.zu.edu.ua/21233/1/monograph.pdf	2 джерела	0.34%
http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/434/1/%D0%A1%D0%A2%D0%A3%D0%94%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%A1%D0%A...		0.28%
http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/12940/20-285-295.pdf		0.32%

https://infopedia.su/16x1ebb.html	7 джерел	0.32%
http://eprints.cdu.edu.ua/392/1/visnyk_14-15.pdf	2 джерела	0.31%
https://lektsii.org/11-563.html		0.31%
https://lib.nure.ua/storage/app/media/doc/2015/3.pdf	9 джерел	0.31%
http://www.inmo.org.ua/assets/files/disser/Selihey_dys.pdf		0.31%
http://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/ffil/program_56d3512b75eb5.pdf		0.3%
http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2261/1/%D0%9B%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%...		0.23%
https://studfile.net/preview/5213269	2 джерела	0.28%
http://philology.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/Praktikum-z-ukr.-movi_robocha-i-navchalna-programi-converted.pdf		0.27%
https://kumlk.kpi.ua/node/717		0.26%
https://www.onaft.edu.ua/download/aspirant/programa_ispyt_spec_181_02.07.18.pdf	13 джерел	0.25%
http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1538/1/%D0%84%D0%9D%D0%A7%D0%95%D0%92%D0%90%20%D0%93%D0%...		0.16%
https://www.sites.google.com/site/ukrmova2015		0.24%
https://studall.org/all3-82225.html		0.23%
http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2017/aktualni_problemi_mizhkulturnoji_komunikaciji-pere.pdf		0.15%
https://ukrainreferat.com/page,3,49628-Metod-Minti-nahozhdeniya-kratchaiyshego-puti.html		0.21%
https://eprints.oa.edu.ua/3968/1/12.pdf	5 джерел	0.21%
http://vtec.vn.ua/sites/default/files/page/files/kuhar.pdf	12 джерел	0.21%
https://knote.edu.ua/file/Mg==/f69988a4ef2bec42fd6967145d26ffdb.pdf		0.18%
http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%...	2 джерела	0.17%
https://www.studmed.ru/komova-m-klasifikacya-termnologchnih-slovnivk_3b8b4db75ea.html		0.16%
http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%9F%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%9...		0.16%

http://elib.sfu-kras.ru/bitstream/handle/2311/29758/posazhenko_m.s_top-11-1_0.pdf?sequence=2	0.16%
http://www.dnu.dp.ua/docs/vstup/2016/fah/fhim/FVV_Harchovi%20tehnologii.pdf	0.15%
http://www.univd.edu.ua/science-issue/issue/4038	0.15%
https://infopedia.su/5x522e.html	4 джерела 0.14%
http://eprints.zu.edu.ua/7712/1/12znpsnl.pdf	0.08%
http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%A3%D0%9C(%D0%B7%D0%B0%20%D0%9F%D0%A1)-%D0%A4%D0%B0%D0%9F%...	0.14%
https://www.slideshare.net/AndriiHavrysh/ss-74089522	8 джерел 0.14%
http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Wisnyk676/TK_wisnyk676_nikulina.htm	0.13%
https://mykonspekts.ru/1-27235.html	16 джерел 0.13%
https://leksii.com/1-84561.html	0.13%
http://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-791-2014/pro-aktyvni-ta-pasyvni-konstrukciyi-v-ukrayinskyh	0.06%
https://pa.journal.kspu.edu/index.php/pa/article/download/715/713	0.1%
https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/dialekty-v-synhroniji-ta-diahroniji-zbirnyk.pdf	0.1%
http://studcon.org/pravove-regulyuvannya-nediysnosti-pravochyniv	72 джерела 0.1%
https://core.ac.uk/download/pdf/129686039.pdf	3 джерела 0.09%
https://kum.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/45/2019/03/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-2.-%D0%9A%...	0.09%
https://leksii.org/4-28590.html	2 джерела 0.09%
http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/806/Alekseenko_Vint_mehanizm.pdf?sequence=1	25 джерел 0.08%
https://studentam.net.ua/content/view/8485/97	0.07%
http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Zbirnyk_2008/TK_Zbirnyk_2008_mysak.htm	0.07%
https://studopedia.ru/16_65536_VI-zakriplennya-vivchenogo-materialu.html	0.07%
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1507/1/Stavnijchuk_KSMsz-51.pdf	0.07%

http://конференция.com.ua/files/odessa2.pdf	4 джерела	0.07%
https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/936		0.07%
https://rusneb.ru/catalog/000199_000009_003213150	4 джерела	0.06%